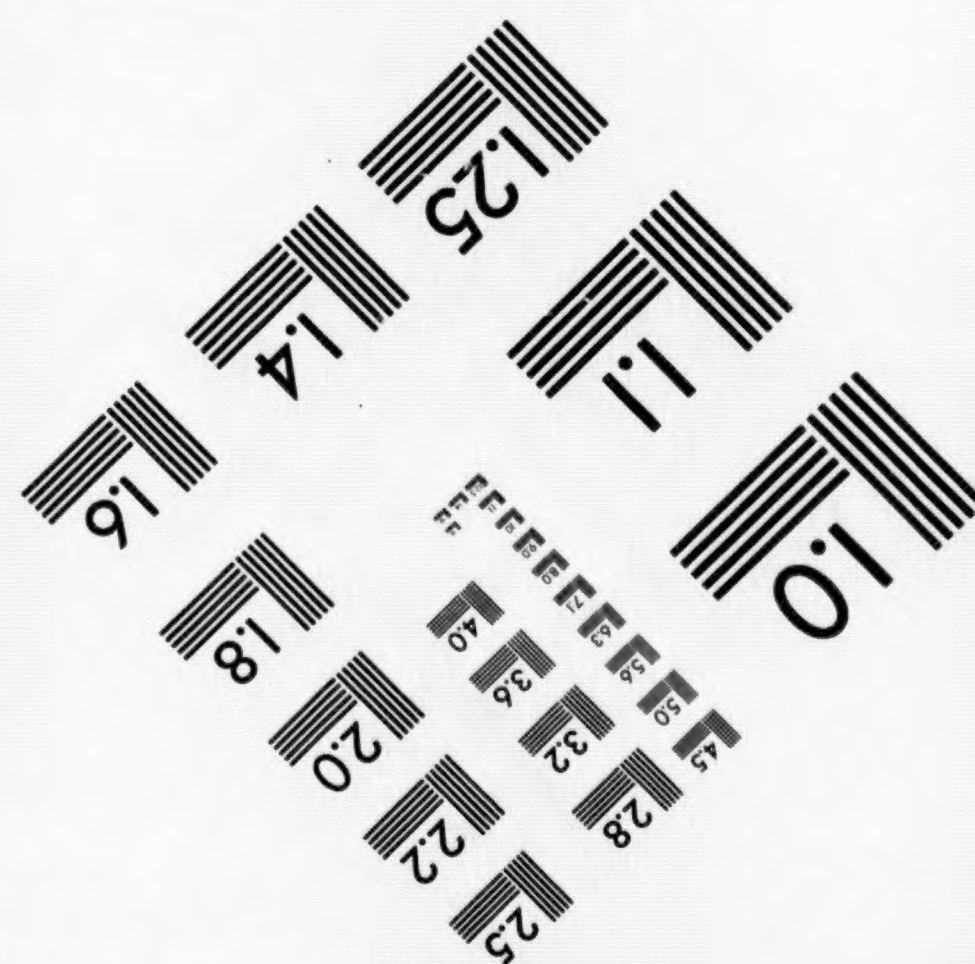
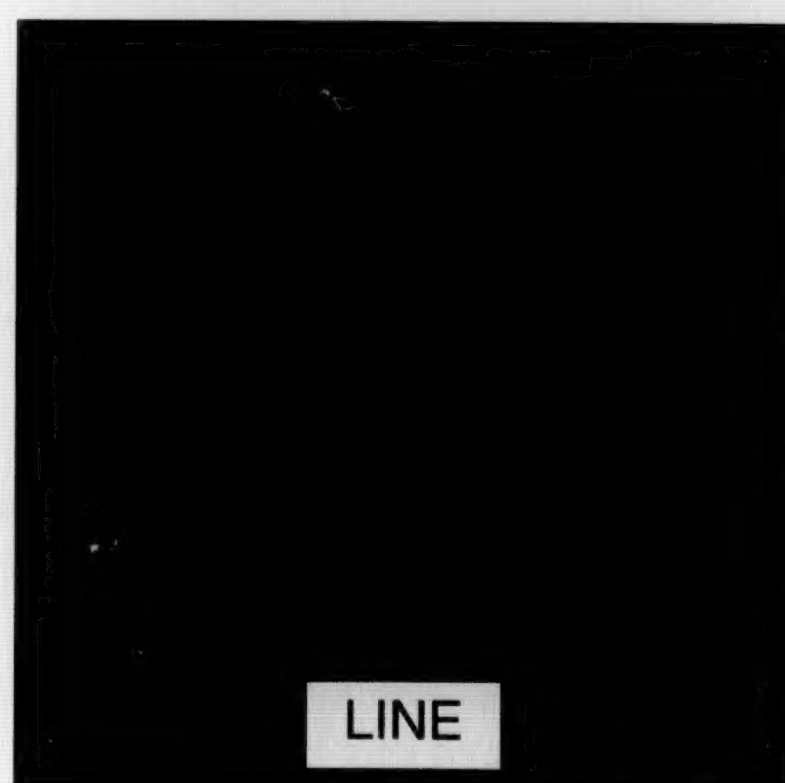
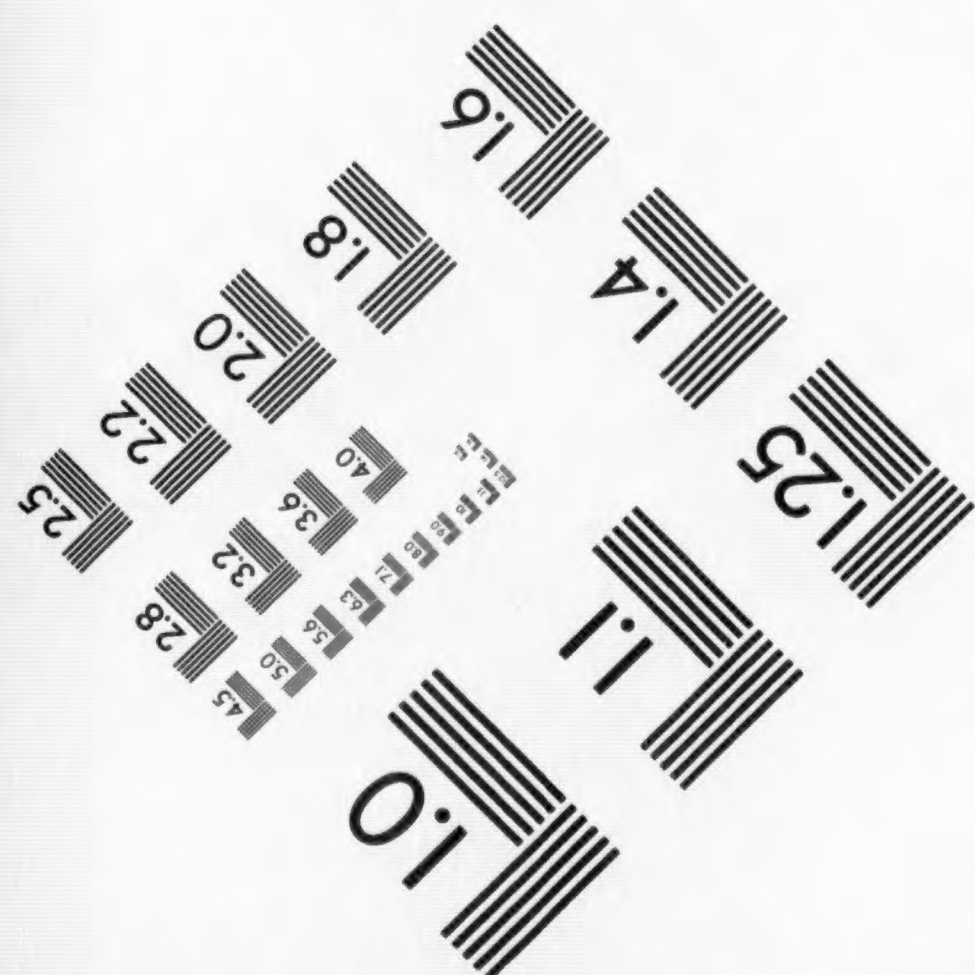
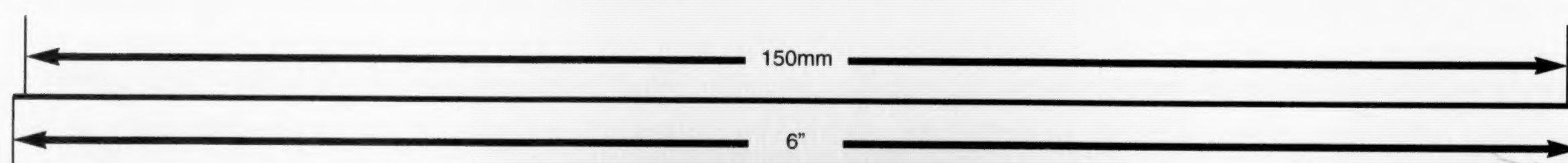
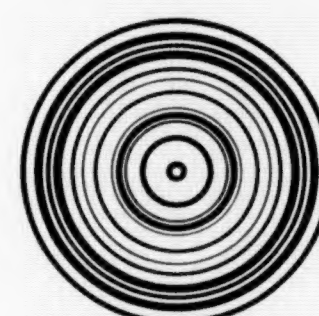
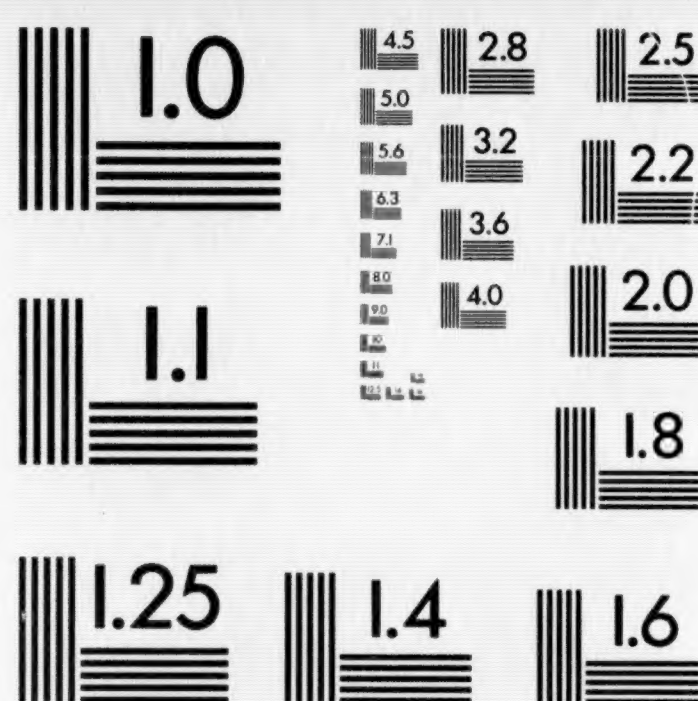
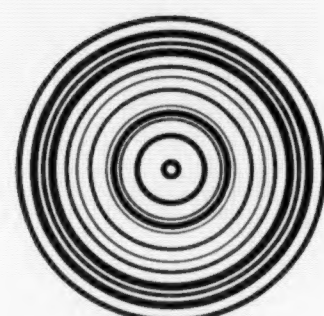
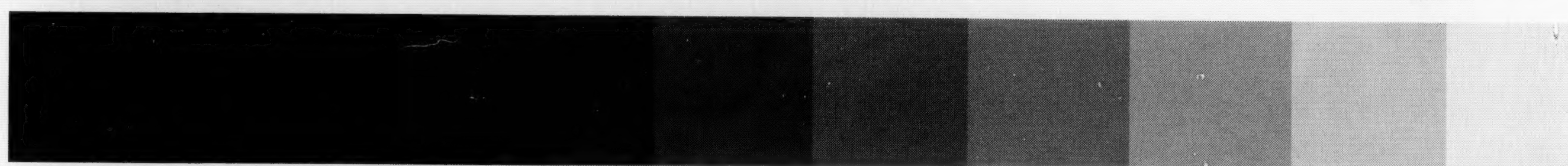
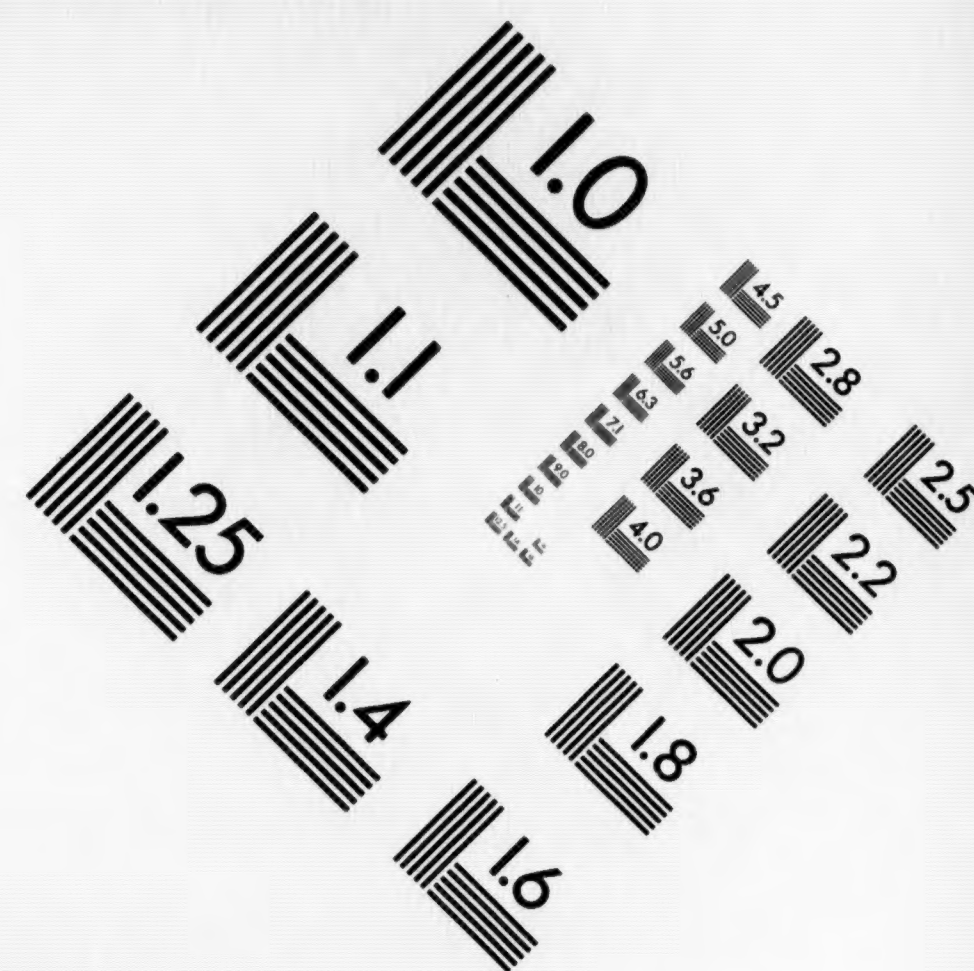
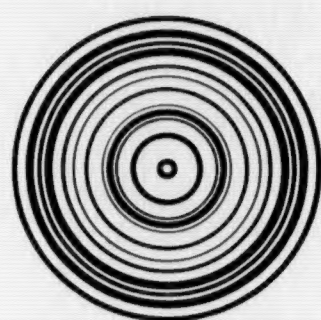
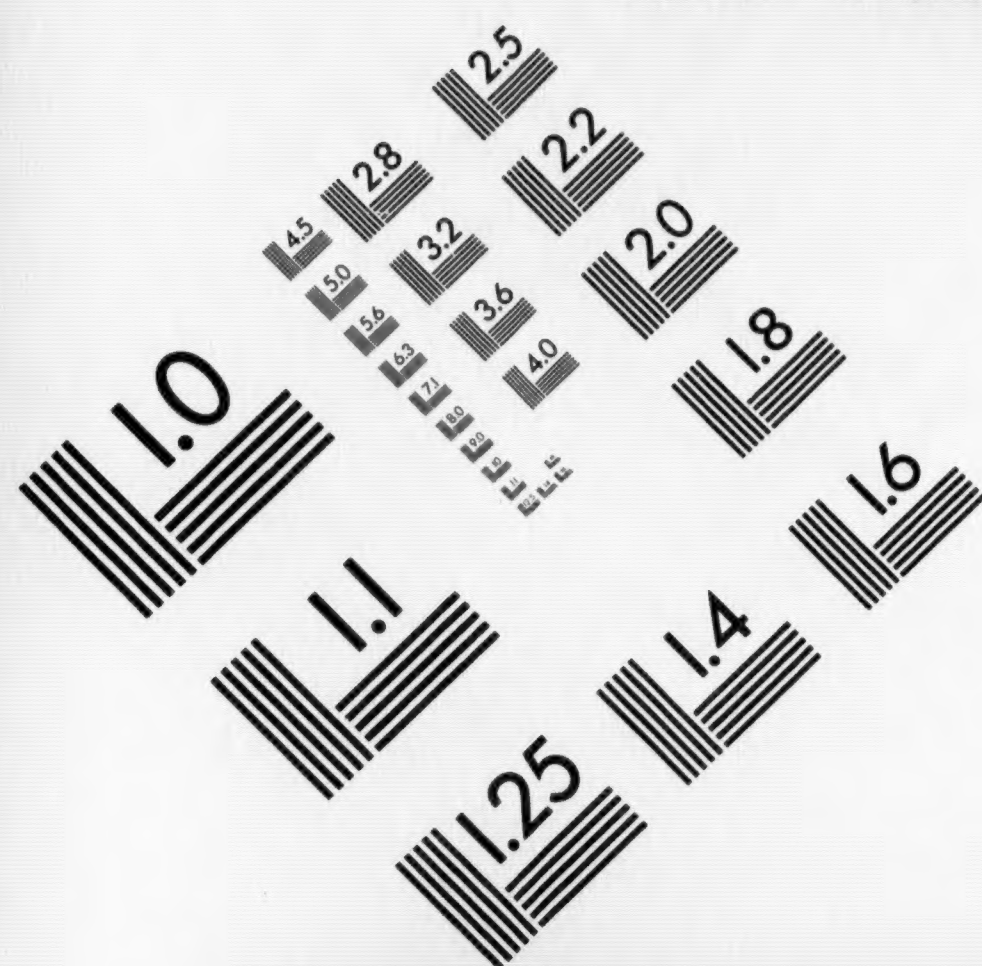

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1888.4

Bernstein, Rachel

**Der ershter May : pyese
in 3 aktn.**

Minsk, 1925.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1888. 4

Bernstein, Rachel (Bernstein), 1869-
Der ershter May : pyese in 3 aktn.
Minsk : [s.n], 1925.
44 p. : music ; 18cm.

1. Yiddish drama.--lcsh
I. Belarus-Minsk

ID : NXYH00-B8588
CALL #: /83981

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

יעהודיס.

דער ערשטער מאי.

פיעסע אין 3 אקטן.

מינסק, 1925 י.

8/83981

759

יעהודיס.

דער ערשטער מאי.

פיעסע אין 3 אקטן.

מינסק, 1925 י.

8/83981

איבערדוקן אין איבערזעצן איז פאר-
ווערט אן דער ערלויבעניש
פון דעם אױסאָר.

וויסאקליטבעל № 8624 דרוקעריי "קאמאניטערן" פון וויטפאליגה, דאלגארו-
קאווער גאס, 10. באשטעל: № 1536 — 2000 עקז.

פ א ר ו ו א ר ט.

אין אונזער פארווארט ווילן מיר נישט אפשאצן דאס ווערק פון קינסט-
לערישן שטאנדפונקט. דאס איז א זאך פון דער קריטיק. מיר ווילן אויך נישט
"רעקאמענדירן" די כ"טע יעהודים, דעם אויטאר פון דער דראמע, פארן ברייטן
אויסלעס—זי איז אין דער אידישער ליטעראטור נישט קיין פאנים כאדאשוים. מיר
ווילן אונזער יונגן לעזער באקאנען כאטש אויפן-אויף מיט דער עפאכע. וועלכע
עס ווערט בארייט אין דער דאזיקער דראמע.

פאר אונז, פארן עלטערן דאר איז די דאזיקע דראמע א שטיק פארגאנג-
נהייט. א שטראל פון אונזערע יונגע יארן, א בילד פון דעם, ווי מיר האבן זיך
גענומען לערנען ניין אין די ערשטע יארן פון אונזער פראלעטארישער קינדהייט
איצט איז דאס פאר אונז אן אנגענעם טרויעריקע ערינערונג, אנגענעם דערפאר.
ווייל מיר זיינען געווען די, וואס האבן אנגעהויבן דעם סיסטעמאטישן קאמף
מיט דער צארישער ארדנונג און האבן דערלעבט נישט נאר איר שטורמישן פאלן
נאר אויך דעם געפירט פון א פראלעטארישער מלוכע. און טרויעריק דערמיט
וואס פאר אונז שטייען אויף אין אונזער זיקארן צענדליקער, הונדערטער, טויז-
זענטער העלדן, וואס זיינען געפאלן אין קאמף פאר אונז. פאר דעם גרויסן פרא-
לעטארישן אידעאל, העלדן יונגע, מיט שטורמישע הערצער, מיט וויקיפלא-
מיקע בלוטן, גרייטע מוט א שמיכל אף די ליפן צו ניין אפן עשאפאמ...

פארן יונגן דאר אבער איז דאס א ניין, פאר אים איז דאס א שטיק
געשוכטע. וואס ער דארף לערנען און דערלערנען. דאס איז א בליאסק פון דער
פארגאנגנהייט, פון דער גלענצנדיקער אונד הערלעכער פארגאנגנהייט פון
זיינע טאטעס. עלטערע ברידער, פון זיינע זיידעס.

דער יונגער דאר דארף דאס וויסן... אים איז אנגעקומען "צו גרינג" די
גרויסע פרייהייט אין וועלכע ער לעבט. מיר פארגינען אים מיטן נאנצן הארצן.
די עלטערן זיינע, זיינע זיידעס ווען זיי האבן גענומען אין האנט די צעבלויטע
רויטע פאן, און האבן זיך געלאזן אין קאמף האבן זיך נישט געריכט, אז זיי אליין
וועלן נאך דערלעבן אריינצוטרעטן מיט א פוס אין דער סאציאליסטישער ארד-
נונג. זיי האבן געטראכט נאר וועגן אייך, וועגן דעם קומענדיקן דאר, און דערי-
בער פרייט דאס די טאטעס אין די זיידעס, וואס אייך איז אנגעקומען גרינג די
דאזיקע יידיש. דער יונגער דאר מוז אבער וויסן דעם שוידערלעך-שווערן וועג.

וואס זיינע עלטערן זיינען דורכגעגאנגען, ביז זיי האבן זיך דערשלאגן פאר אים
די היינטיקע פרייהייט, ער מוז לערנען די העלדישע, שטראלנדיקע עפאכע.
ווייל די שלאכטן זיינען נאך נישט פארענדעט, ווייל סינף זעקסטל פון דעם
ערדקוגל איז נאך א קאמפס-פלאץ, וואו טאג-טעגלעך ווערט פארגאסן טייכן
בלוט פון ארבעטער-קלאס פאר זיין באפרייאונג, ווייל אים, דעם יונגן דאר
וועט נאך אויסקומען זייער פיל צו קעמפן פאר זיין אנטגילטיקער באפרייאונג.
ווי האבן מיר אמאל געלעבט? ווי האבן מיר געקעמט? 16-18 שא א טאג
ארבעט, קאבצאנעשער ארבעטס-לויף, פאלשטענדיק אומבאנערניצטע פינסטער-
ניש, קנעכטשאפט פון קערפער און קנעכטשאפט פון גייסט. א שוידערלעך-בלוי-
טיקער און צינישער ווילקיר פון באלעבאס, פון גארדאוואי, פון ראוו, פון מיניע
רעכטלאזיקייט, וואס האט גענערניצט מיט ווילדער פרעכקייט, העפקער זיינען
מיר געווען. ווי העפקער עס איז שטויב.

און אף דעם באדן וואקסט אונטערטעניקייט, האפנונגסלאזיקייט, פאר-
צווייפלונג.

און אין דעם דאזיקן שטאק-כוישעך זיינען געקומען די ערשטע פראנערן
פון קאמף פאר פרייהייט, מע האט געדארפט האבן עמעס-פראלעטארישע הער-
צער, פראלעטארישע אנטשלאסנקייט און דרייסטקייט, קעדיי אין דער דאזיגער
געדיכטער פינסטערניש, אן קיין שום האפענונג אף א באלדיקן ניצן, אן קיין
שום שטיצע פון מאסן, אן קיין שום ארגאניזאציע, אומגערינגלט פון אלע זייטן
מיט א ווילדן, באוואוסטן סייגע-לאזן זיך קעגן ווילדן צעבושצוועטן שטראם
פון רעאקציע.

נאר די דרייטע זיינען געקומען, די „מעשינאים“, ווי מע פלעגט זיי
אמאל רופן, זיינען געגאנגען פארויס, זיי האבן נישט געוואלט וועט זייער לעבן,
זייער פרייהייט, זיי האבן פילן שטערן דורכגעקלאפט די וואנט, עס הייבט
זיך אן דער ארבעטער ארגאניזאציע-פעריאד פון רוסלענדער ארבעטער קלאס.
עס פארמירן זיך די ערשטע קאמפס-פארמען—די עפנלעכע דעמאנסטרא-
ציע, דערפראלעטארישער יאמטעוו.

און אט די דאזיקע דראכע איז א בליאסק פון יענער עפאכע, זי האט
געדארפט ארויסגיין מיט א צייט צוריק, נאר דערצו האבן געשטערט צוויי
זאכן: די פינסטערע צארישע צענזור און... די באלעבאטיש-גורגע, מיקוועדיק-
עסטעמישע סווייווע פון דער אידישער ליטערארישער וועלט פון דער גיגערנישער
עפאכע. מיר וועלן זיי דאס נישט אויפזארגן—מיט פאטלאנישע באכמיילעזאנקע
„קריטיקער“ פארנעמען מיר זיך נישט, מיר ווילן נאר ערקלערן פאר וואס האט אט
די דאזיקע דראכע פון ארבעטער לעבן דערוועגן די ליכטיקע שיין ערשט איצט.
ב. אַרשאַנסקי.

מינסק, 5 אפריל, 1925 יאר.

פערזאנען:

פער לעווינסאן — פאבריקאנט.

זלאטע — זיין פרוי.

מירל — זייער טאכטער, קורסיסטן.

אדאלף — זלאטעס פלימעניק, אין אויסלאנד געענדיקט אינ-
זשענער מעכאניק.

באסייע — א דאָרפס-מיידל, דינט באַ לעווינסאָנען אין שטוב.

צאלע — א „נאמן“ אף לעווינסאָנס פאבריק.

בענדעט — דער שיימער פון פאבריק.

מאָקס — אַ באַוואוסטזיניקער, אַנטוויקלטער אַרבעטער.

ערשטע } דאָמען, שטאַטישע קלאָלטוערקעס.
צווייטע }

שלויםע — אַ סטאַליער, אן אַרבעטער.

כאַסייע — זיין ווייב, א נייטערקע.

ביילקע — זייער טאכטער, אן אַרגאַניזירטע אַרבעטערקע.

באַסעווע — א שכינע איבערן וואַנט.

לייע

סאַרע-לייע } נייטערקעס, אַרבעטן באַ כאַסייען.

פרומע

ציפקע — א לערן מיידל.

מיישקע

יאַנקל } אַרגאַניזירטע יונגע אַרבעטער.

פיי ווקע

א' מ' י' ד' ל' — אן אַרגאַניזירטע.

ערשטער {
צווייטער { אַגענטן פון דער פאליציע.

א פאליציאנט.

אן אוילאם אַרבעטער, מערסטנסטייל מיידלעך.

אַרט: אין א גרויסער שטאָט אין ליטע.

צייט: סאָף פון פאָריגן יאָרהונדערט.

ערשטער אקט.

באָ בער לעווינסאָן אין שטוב.

אין עס-צימער, רייך מעבעלירט. אָף די ווענט גרא-
ווירן פון דער אינהוויזיציע און סטאָם בילדער אין
גאָלדענע ראַמען. אן אָפענע פּיאַנע, פאַרוואָרפן מיט
נאָטן און אנדערע זאַכן.

צאלע (אַפן שוועל, מיט די שליסלען פון פאַבריק): קומט
איר באַלד, רעב בער? נאָך נעכטיקער מאַיסע...
בער: מאַך זיך ניט לאַכנדיק!... לאַך זיך אויס! זיי וועלן
באָ מיר פויעלן, איך וועל אינגאַנצן פאַרמאַכן דאָס פאַבריקל!...
אָף מאַרגענדיקן טאָג וועט זיך נאָך באַ מיר געפינען!... איך האָב
פיינט!...

צאלע: וואָס איז פאַראַן וואָס צו ריידן!... אז מיר קענען
דאָך ניט!... מיר קענען ניט און מיר טאָרן ניט!... זיי וועלן בע-
סער ווערן!...

בער: אז ניט אין דעם איז גאָר דער איקער! ווילסט עפעס?..
זיי אַ מענטש!... ניט זיי קיין יונגאַטש!... האָב דערעך-ערעך!
איר האָט געהערט?..

צאלע (אָוועקגייענדיק): די ראַבייאַים, אַ רואַך אין זיי! מע
לערנט אָן! (אַפּ).
בער: זלאַטע!...

זלאַטע (אין טיר פון שלאָפּצימער): נו?.. בער, אז מע וועט
מיך דאָ פרעגן, קום איך באַלד, איך דאַרף אין שטאָט.
זלאַטע: וואָס, שוין פאַרקאָכט אַ קאַשע?

בער (קוקט זי קאלט אן, גייט אוועק).

זלאטע: בעסער זאל איך ליגן זאגן... באסע!

באסע: א?

זלאטע: דא וועט מירעלע אופשטיין? זע דעם סאמאוואר!..
(טוט זיך אן, נעמט א קאשיקל) איך וועל זיך אריבערכאפן אין
מארק! (גייט אוועק, קערט זיך אום): מע וועט פרעגן דעם בא-
לאבאס — ער קומט באלד צוגיין!..

באסיע (נעמט צונויף פון טיש די טיי-געפעס): מירעלע
וועט אופשטיין!.. צו יענער איז מען נאך פארטאג געקומען!..
מיין דאיגע איז דאס... אנגעשפארט!.. גיי וועק!.. גיי, זאג,
ליזע פרעגט!.. האט זיך אראפגעכאפט, ווי א פארסאמטע... (לאכט)
א בריוועלע מיסטאמע... אליין אהער גייט ער שוין נישט, א פאנים
טאטן-מאמען נישט געפעלן, נישט זייער גלייכן!.. א קלייניקייט אזא
גוטסעריי!.. (וואסט די גלעזער) עפעס א מאדנע בארישניע...
היינט פארפירט מיט מיר א שמועס... א פאנים אויספרוואוון גע-
וואלט... וועסט שוין זיין געטריי, אז דו עסט יענעם זאלץ און
ברייט. (זיפט, ארבעט, זינגט):

Запрягайте!.. Кони вороные
Не спешитесь!..
Я поеду к мамаше
Распрощаюсь!..

(2 מאל).

צו האסטו דאס געהערט, מוטער מיינע ליבסטע,
איך פאר שוין פון דיר אוועק!..
אונטער דיין הארצן בין איך דאך געלעגן,
זיי זשע געזונטערהייט!..
גאט זאל דיר געבן
געזונט און לעבן
און מיר א גליקלעכע וועג...

Запрягайте!.. Кони вороные,
Не спешитесь!..
Я поеду к папаше,
Распрощаюсь!..

צי האסטו ווען געהערט, פאטער מיינער ליבסטער,

איך פאר שוין פון דיר אוועק!..

דיין זאלץ און ברויט האב איך דאך געגעסן,

זיי זשע געזונטערהייט!

גאט זאל דיר געבן

געזונט און לעבן,

מיר א גליקלעכע וועג.

(ווישט זיך מיטן ארבל די אויגן).

ביילקע (אין טיר): די בארישניע איז אין דער היים?

באסיע (באקוקט זי פון קאפ ביז די פיס): די בארישניע?..

וואס איז, וואס דארפטו?

ביילקע: צו קושן זיך מיט איר?.. וואס קען אזא מיידל

ווי איך דארפן צו א בארישניע, פיקעס מיינע?.. אדער געקומען

נאך ארבעט, אדער געבראכט ארבעט!.. (הויך) גיי זאג, די זאקן-

מאכערן געקומען!..

מירל (אין טיר): קומט אהער, זאקן-מאכערן!

ביילקע: (אפ).

באסיע: א מעחומע אף זיי היינט! (קלייבט צונויף די גע-

פעס, שטעלט אריין אין בופעט. טראגט אוועק דעם סאמאוואר

אין קיד).

(ביילקע מיט א פעקעלע אלטע זאקן, נאך איר מירל. גייען

ארויס פון מירלס צימער).

ביילקע: ווי איר זעט!.. איך זען זיך שוין צו דער מאשין!..

באלד האט איר פארטיק!.. (קוקן זיך ביידע אום).

ביילקע: איך גיי שוין אפן בייסיילאם, כעוורע וועט אי-

בערגעבן... מאקסן...

מירל: אין א זיכערן ארט... עפשער וועט מען נאך באווייזן

אפצודרוקן... אינגאנצן 14 הונדערט בלעטלעך...

ביילקע (לאכט): נישט צו פארזינדיקן!.. (פאריכט אף זיך

דעם מאנטעלע).

מירל: דער העקטאגראף קען דא נישט זיין קיין איבעריקע

מינוט... איך האב אים דערווייל ארויסגעטראגן...

ביילקע: עס וועט שוין זיין אָפּגעטאָן!.. זען מיר זיך מאַרגן?

מירל: איך רעכן.

(ביילקע אָפּ. מירל גייט אַוועק צו זיך אין צימער).

באסיע (טראַגט אריין אן אָנגעווארעמטן סאַמאָואַר). זע, ווידער אפּאַנים זיך געלייגט שלאָפּן!.. מירעלע, וועט אופשטיין!.. מירל (קומט אריין): עמיצער דאָ געווען? (טאַפט דעם סאַ-מאָואַר) אָ, א הייסער! (גיסט זיך אן א גלאָז טיי).

מירל (צו באַסיען): ווילט איר טאַקע גאַרניט וויסן פאַר-וואָס?.. עס פאַרדריסט אייך גאַרניט, וואָס איך וואַלגער זיך אט אזוי מיטן ביכל אָפּן סאַפּקע, און איר האָרעוועט...

באסיע: וואָס זשע, איך האָב געדארפט ליגן מיטן ביכל און איר זאָלט האָרעווען?.. (באווייזט אירע פאַרגרעבטע הענט) שיין וואָלט איך אויסגעווען!.. (צולאַכט זיך, טרייסלט אָפּ פלינק די טישטעך פון טיש).

(עס הערט זיך): באַסיע! באַסיע!

באסיע: שוין! שוין! (אָפּ).

מירל: פאַרהיפּנאַטיזירטע מויכעס... דער ערגסטער עלע-מענט... (גייט צו צום פענסטער). שוין עמעסער פּרילינג... (זינגט פאַרויך שטיל):

Замучен тяжелой неволею,
Ты раннею смертью почил..

(מע קלאפט אין טיר).

מירל: אריין! (פאַריכט אירע צושאַטענע, געשאַרענע האָר) אדאָלף: (מיט 2 ביכער אונטערן אָרים און מיט בלומען אין האַנט).

מירל: אדאָלף.

אדאָלף (דערלאַנגט מירלען די בלומען): גוט מאַרגן, מירא באַריסאָוואַ, אָט האָסטו די ביכער!.. (לייגט אַוועק אפּן טיש). מירל (בלעטערט איבער): קאַרל מאַרקס... קאַאוטסקע... (איר געזיכט ווערט ווייך) אט דערפאַר טאַקע א דאַנק דיר. אדאָלף: מיר קענען צוטרעטן... איבערגעגעבן דעם קרייזל?

מירל: איבערגעגעבן... מיט א קווארטיר איז נאָך ניט גלאָט... אדאָלף: און בא דיר? מירל: מיין צימער זאָל זיך דורכלופטערן... (איינגעהאַלטן שמייכלט) דו זיך אויס!..

אדאָלף: דו ווארסט אף עפעס?

מירל: די נאַכט יאָשע ראזנטאַל צוגענומען.

אדאָלף: ראזנטאַל?.. א-א-א!.. מיט וועלכן איך האָב זיך בא-קענט פאַרן אוועקפאַר?

מירל: דו געדיינקסט? (לעבהאפט) מיר האָבן מיט אים דיס-קוסירט... איצט זיינען מיר גאָר נאָענטע כאוויירים, אַרבעטן צו-זאַמען...

(קליינע פויזע).

אדאָלף: געווען נאָך אונטערזוכונגען?

מירל: ניין. ער איז געווען פריער אַרעסטירט אין פעטער-בורג, איצט האָט מען אים ווידער צוגענומען...

אדאָלף: יא... זאָג מיר, וואוהין האָסטו אהינגעטאָן דעם טשעמאָדאָן?

מירל: אפּגעגעבן דער מאַמען.

אדאָלף: צושמעטער אים צום טייוול!..

(קליינע פויזע).

אדאָלף: מע האָט געקענט עפעס בא אים געפינען וואָס זאָל קענען דיר קאַמפּרעמעטירן? ער פלעגט צו דיר גיין? צו דעם ערשטן אַרעסט האָסטו קיין שייכעס ניט געהאַט?

מירל: איך בין געווען דאַמאַלס אין ווארשע...

אדאָלף: און איצט?

מירל: איצט?.. (לאַכט) איך בין זיין קאַלע!..

אדאָלף (לאָזט אראפּ דעם קאַפּ): ניט אַלע מאָל קען דאָס העלפּן.

(קליינע פויזע).

מירל: איז מיט דיין לערנען פאַרענדיקט?..

אדאָלף: נאָר אומבייטן די פאַפּירן.

מירל: בא אונז איז דאס גארניט פון די קליינע זאכן... און דערנאך?

אדאלף: א זאוואד! און א גרויסער!

מירל: אין צענטר?

אדאלף: גראד אין צענטר?

מירל: בא אונז, אין אונזערע קאנטן, הערן זיך עפעס דער-ווייל קיין זאוואדן ניט...

אדאלף: דארף מען שאפן!...

מירל: אדראבע, דו רעכנסט?...

אדאלף: איך האב א פראעקט!

מירל: אינטערעסאנט?

אדאלף: דו וועסט זיך באקענען, (לאכט) מיינער א קא-לעגע, אז מען פרעגט אים וועגן זיינע פערספעקטיוון, ענטפערט ער:

Она, балкон и миллион!.. --

מירל (לאכט): און דיינע פערספעקטיוון?

אדאלף: פראעקטן, פראעקטן, פראעקטן! (לאכט. גייט ארום היין-און-צוריק).

(פויזע).

מירל: דיין אויסלענדישער רייאך האט גארניט דערשראקן די בלוטיקע הינט?

אדאלף: ניט מיין רייאך און ניט מיין טשעמאדאן!.. אינושע-נער מעכאניקער!.. סאלידער מאן!.. גרויס!.. (צולאכט זיך. ערנסט) האט זיך טאקע דא געשאפן א ברייטע ארבעטער-באוועגונג?

מירל: מע ארבעט. א היבשע צאל ארגאניזירטע אידישע ארבעטער... עס פעלן אינטעליגענטע קרעפטן... געלט פעלט... מיר האבן נאך אלץ צו טאן מיט דער „אפאזיציע“, אבער די מער געזינטערע עלעמענטן גייען אריבער צו אונז... ווען מיר האבן געלט...

אדאלף: געלט, געלט און געלט!.. (שפאנט איבערן שטוב. פויזע. זינגט):

Люди гибнут за металл!..
Люди гибнут за металл!..

(שטעלט זיך אפ. פויזע. צו מירלען): און דעריבער טאקע... מירל (לאזט אים ניט ענדיקן): געהערט, געהערט... אט איך וועל דיר בעסער פארלייגן... מארגן דער ערשטער מאי... אדאלף: יא, ס'האט געוויס א שייכעס צו ראזנטאלס ארעסט... זייער שטענדיקע טאקטיק... מירל: זאלן זיי ניט מיינען! אנשטאט איין יאשען, וועלן אויסוואקסן אנדערע דריי!.. קיין מאל ניט געגאנגען צו דעם גרויסן אוילאם, איצט וועל איך גיין! אנשטאט יאשען וועל איך ויין!.. (קליינע פויזע).

מירל: וואלטסט וועלן אין דער מארגן עפעס איבערלייענען? אדאלף: עפעס מאדנע פרעגסטו זיך?

מירל: מיר... מיר דוכט, דו ביסט אפגעשטאנען פון דער ארבעט.

אדאלף (ערנסט): אפגעשטאנען?.. בריינגען, אריבערליפערן ליטעראטור איז גארניט פון די קליינע ארבעט... (גייט ארום איבערן צימער) יא! מיין אינגעלשע זיכערקייט איז פארשוואונדן... איך וויל שטיין אף א פעסטן באדן! איך וויל קענען זיכער זאגן, אט דאס איז דער ריכטיקער וועג, אף אים גייט!.. זלאטע (קומט אריין מיט אימפעט): אט טרינק כאטש אויס, מירעלע, א ווארימע גלאז מילך (דערלאנגט מירלען) זע, גארניט באמערקט, ארעלע?

אדאלף: גוט מארגן, מומע.

זלאטע: ביסטו טאקע פארט צו דער מאמען געקומען?

אדאלף: ווי איר זעט, מומע.

זלאטע: פארוואס אבער, זונעלע, האסטו דער מאמען וויי-ניק געשריבן? (מאכט מיטן פינגער) אי, קינדער!

אדאלף: טאקע?.. נו, וואס איז דא פאראן וואס צו שרייבן?.. און ניט אלץ קען מען דאך אויסשרייבן אין א בריף.

מירל: (פאר זיך): יא, ניט אלץ קען מען שרייבן אין א בויף, דו, אדאלף, האסטו זיך אינגאנצן אומגעביטן... אדאלף: נו?.. דו האסט זיך אומגעביטן... מירל: נו, יא, אוועק צוויי יאר...

זלאטע: גאנצע צוויי יאר!.. אלץ איינס ווי א כאלעם!..
(פויזע).

מירל גייט צו צום פיאנע, קלייבט איבער די קלאווישן.
זלאטע: אָט שפיל טאַקע עפעס, מירעלע, צוליב אזא גאסט...
מירל (לאכט): א טאלענט!.. (שפילט, זינגנדיק מיט א האלבע
שטים):

Прежде, когда тебе жилось беззаботно
Все улыбалось также мне вокруг..

בער (קומט אריין ברייט): א-א!?! שאלעם-אלייכעם, אויס-
לענדישער יונגערמאַן! (גייט צו צו מירלען, גלעט זי איבערן
קאפּ. מירל בלייבט שטיין מיט די פינגער איבערן קלאוויר).
בער: (זעצט זיך אריין אין פאָטעל): נו, אינזשענער... (דער-
לאנגט אדאָלפן זיין פאָרטסיגאַר. ביידע רויכערן).
מירל (קוקט אפן זיגער): מאמע, מען וועט דאָ צו מיר
קומען.

זלאטע: שא, וואס נאָך פאר אן אָנשיקענעס?
מירל: מאמע!..
זלאטע: נו, נו?

מירל: זאָלסט אריינפירן צו מיר... איך קום באלד. (צו
אדאלפן): אדאָלף, דו פארבלייבסט?
אדאלף (גייט צו צו מירלען): איך דארף צום טאטן.
מירל: צום טאטן?..

בער: זלאטע!.. סטייטש?.. (ווייזט אפן טיש).
מירל: איך דארף דיר האָבן, אדאָלף, מיר איז עפעס איינ-
געפאלן. איך וועל דיר נאָך טרעפן דאָ? באלד קום איך!
זלאטע (צו בערן): אָט ווי דו זעסט! (אין מירלס זייט):
וואָס איז, וואָס האָט ער זיך צו איילן?..

בער: (נעמט ארויס פון טאַש זיין נאָטיץ-ביכל, קוקט אריין).
מירל (טוט אן איר הוט, וואָס ליגט אפן פיאנע): בין איך
אוועק! (אָפּ).

אדאלף (באגלייט מירלען מיט די אויגן).

זלאטע (באגלייט מירלען מיט די אויגן. שאַקלט מיטן
קאָפּ). (אָפּ).

בער (הויבט אוף דעם קאָפּ): איז מירל גאר אוועק?.. (צו
אדאָלפן): אט וועלן מיר מיט דיר אקארשט נעמען צו ביסעלעך!..
(זעצט זיך אריין טיפער אין פאָטעל, וואַרפט א בליק אפן טיר,
וואוהין זלאטע איז ארויס): נו, דערצייל עפעס פון די ווייטע
מעקווימעס, האָסט דאך עפעס א וועלט אנגעזען?
אדאָלף: יא, פאראן פון וואָס!.. מיר דארפן אפולע זיך נאָך
לערנען...
בער: פאבריקן גרויסע, כע-כע?..
אדאלף: ארמייען ארבעטער... בא אונז וועט מען נאָך לאַנג
וואַרטן...
בער: בא אונז?.. אט נא דיר „בא אונז!“ לייען!.. (דערלאנגט
אדאָלפן א בלעטל): היינט אופגעהויבן אין פאָרהויז, אונטערגע-
וואַרפן!.. „ארבעטער פון אלע לענדער, פארייניקט זיך!“ פוסטע-
פאסניקעס!

אדאָלף: אין מאירעוו-אייראָפּע — קיין ניס ניט. ארבעטער
פארייניקן זיך — און ווי זשע אנדערס? אָבער דער פאבריקאַנט,
דער קאפיטאַל דרעמלט אויך ניט, ער ווייס, וואָס ער האָט צו
טאָן. אזוי איז שוין דער גאַנג...

בער: וואָס דאָ קען א באלעבאָס אופטאן!.. אז מע שטייט
מיט א כאלעוו איבערן האַלז — גיב! וואס געבן זיי, די הויט פון
זיך אראפשינדן, די נעשאַמע געבן זיי?.. איך וואָלט זאָגן — מען
לאָזט?.. אז געלט איז דאָך, ווי געזאָגט... שייכל? — ווייסט דאך
דעם גלייכוואָרט: „שטאָ יאָ זאָ דוראַק, קאלי יא גראשי מאיו?“ האָ?..
דוכט זיך, נעם און טו?.. אדראבע, זאלן לייט אויך האנאָע האָבן!..
ארבעט, ברידערלאַך!.. האָט מען גאר צו דיר טאניעס!.. ווייס מיט
זיי ווי צו ריידן! קאָוועד גיב זיי אָפּ! גיב זיי נייע יאמטוויים.
ערשטער מאי — א יאמטעוו?.. טייל זיך מיטן ביסן, ווייניקער
ארבעטן... איר האָט געהערט — ווייניקער ארבעטן?.. און וואָס
וועלן זיי טאָן?.. א בלאַט מיטנאַעס!.. לידיקגייער!..

אדאלף (שמייכלט): איר האט, פעטער מיין פראַעקט דורכ-
געקוקט?

בער: עפעס.

אדאלף: איבערהויפט די ציפערן...

בער: די ציפער בין איך דיר מויכל... מע דארף דאס בא-
טראַכטן... (טוט אָן די ברילן, גייט אוועק צו זיך אין צימער):
אָט שוין! זלאַטע! זלאַטע!...

זלאַטע (טראַגט אַ טעצל שפייז) וואו זשע איז דער
פעטער? (קוקט זיך אום) עס, אַרעלע, ביזט אוואַדע הונגערק
(זעצט זיך צו). הערסטו, אויב איך הויב דאָ אן עפעס צו פאַר-
שטיין. הו-הא! אזוי ווי פאַרן מאַבל...

אדאלף (לאַכט): וואָס קען מען העלפן, אן אומרוהיקע
ציט, מומינקע.

זלאַטע: וואָס? כאַלילע פאַגראַמען אַף אידן?.. א בע-
האלע?.. מימאנאפשאך, קומט מען דורך?.. (ווארפט א בליק אַף
בערס צימער).

(פויזע).

און דאָ... איך שלאָף דאָך קיין נעכט ניט!.. כאַלילע וואָס, איז
מען דאָך פארפאלן! (ווארפט א בליק אַף מירלס צימער).
(קליינע פויזע).

זלאַטע: און ווי דו זעסט, זינט זי איז געקומען, אפילע
קיין אַנבייסן ניט געגעסן...

אדאלף: יא. (גייט אום איבערן צימער. גייט צו צום פיאנע,
קלייבט איבער מיט איין האַנט די קלאַווישן. שפילט, זינגט):

אַף דער גרינער וויזע

האַב איך זי געפרעגט

ליבסט דו מיך, לואיזע,

האַט זי יאָ געזאָגט...

(בא דעם לעצטן וואָרט מאַכט ער אן ענערגישן דרוק איבערן
קלאוויר און לאָזט זיך ווידער גיין).

זלאַטע: בא לייטן אַ מיידל, אַ בראַכע אין שטוב!.. עס לייכט,
עס שימערירט!.. פארפומע צוגאָסענע!..

אדאלף (שטעלט זיך אָפּ צערשטרייט): און מירל?
זלאַטע: אָט וועסטו זיצן, וועסטו זען אירע לייט. זאָל מען
דאָס זען אַף אידישע סאַנים!.. אַפגעריסענע, אַפגעשליסענע — און
אַלע פאַרטאָן!..

אדאלף (לאַכט): און אלע פאַרטאָן?..

זלאַטע: דו לאַכסט?.. און דער מאמען איז אַ ווייטאָג אין
האַרצן... מיילע, איך בין דאָך אַ נאַרעשע אידענע? אבער דו,
אדראבע, זאָג דו, וואָס וועלן זיי דאָ אופטאן?.. עס שטעלן זיך
דאָך די האַר קאַפּויר! (קוקט זיך אום) מע קריכט דאָך אין
פייער קריכט מען דאָך!.. ווען גר וואָלט דאָס וויסן! היינט גיי
רייד מיט איר?.. פארקערט, נאָ, מַמע, באהאלט!.. און וואָס זאָל
א מאַמע טאָן?..

מירל (גייט אריין): עמיצער ניך געפרעגט?

זלאַטע (שטייט אוף פון אָרט): היינט ניט, קיינער ניט! עס
כאָטש עפעס!.. (אַפּ)

מירל (צו אַדאָלפּן): איך דארף דיר האָבן... מיר איז עפעס
איינגעפאלן... דו ביזט פאַר מיר אַ גוטער כאָסן... דעם טאַטן וועט
געפעלן... וועט געבן אפולע נאָדאָן... דו פאַרשטייסט, ווי דאָס
איז וויכטיק פאר אונזער זאָך? מען קען אפילע דאמאָלס האָבן
א דרוקעריי אפן ארט.

אדאלף (לאַכט. קוקט אריין מירלען אין די אויגן): כאסענע
האַבן, איז כאסענע האָבן! ווען זאָל איך צוטרעטן צו דער זאָך?
(נעמט מירלען ארום) ביזטו, מיראַשקא, מיין קאַלע?

מירל (ניט ווילנדיק שמייכלט, באפרייט זיך, ערנסט): וואָס
גיכער!.. מיר וועלן זיך צונויפריידן.

מאקס (אין טיר): אַ פאַנים גוט געטראָפן? איר קלייבט זיך
אוועקגיין?

בער (אין טיר פון זיין צימער): עמיצער מיך געפרעגט?
מירל (צו מאקסן): איך וואָרט שוין! קומט!.. (גייען אוועק
צו מירלען אין צימער).

זלאַטע (קומט אין דעם מאַמענט): וואָס איז דאָס עפעס

היינט?.. (צו בערן): קיינער נישט, קיינער נישט!.. (וואָרפט אַ בליק אָף מירלס צימער).

בער: וואָס איז דאָס פאר אַ פּאָגעקראַכענע קאָץ (ווייזט אָף מירעלס צימער).

זלאַטע (קוועטשט מיט די פלייצעט): ווייס איך?.. מיסטאָמע אַ טאַלמיד, און ארימער באַכער...

בער: זע זשע, אויך קיין אַוולע נישט!.. אדאָלף, קום אקארשט אָהער! (גייט צו זיך, אדאָלף נאָך אים).
(מע קלינגט).

זלאַטע (גייט עפענען. קומט אריין מיט 2 דאמען): א-א-... סארא אומגעריכטע געסט!.. וועלכער גוטער ווינט האָט דאָס אייך צו אונז פאַרטראגן? קומט זיצן!..

ערשטע מאַדאַם: צו וועמען זשע, אז נישט צו אייך? (זעצט זיך).

צווייטע מאַדאַם: צו וועמען זשע, אז נישט צו אייך, מאַ-דאָם לעווינסאָן? (זעצט זיך).

ערשטע מאַדאַם: איר זייט דאָך באַ אונז פון די ערשטע! צווייטע מאַדאַם: איר זייט דאָך באַ אונז פון די ערשטע!

ערשטע מאַדאַם: מיר זיינען געקומען אייך בעטן!.. צווייטע מאַדאַם: אייך מיט אייער טאָכטערל זאָלן געוונט זיין!..

ערשטע מאַדאַם: אָף היינטיקן שאַבעס צו וואַרמעס. אַי, האָבן מיר אַ קיך!.. 500 הונגעריקע גייען צום טיש!.. זלאַטע: אַ שיינעם דאַנק.

ערשטע מאַדאַם: וואָס הייסט אַ דאַנק... אייער באַס-יע-כידע וועט דאָך באַ אונז לייכטן ווי אַ בריליאַנט!..

צווייטע מאַדאַם! עס שפילן דאָך ריוון אין איר פאָנים!.. זלאַטע: נישט צו פאַרזינדיקן...

ערשטע מאַדאַם: וואַרטן מיר אָף אייך!.. 11 אזייגער צו וואַרמעס!.. אַי, וועט מען דאָס אַ האַרעווע טאָן מיט די גע-צערטלטע ווייסע הענטלעך!.. וואָס זאָל מען טאָן?.. אזא אַוילאָם... אזא נישט אין שטאָט...

צווייטע מאַדאַם: אַי, אַ נויט, אַ נויט!.. זלאַטע (זיפצט): צו זיינען דאָ קאַפּצאַנים?.. וואָלטן אַווי-געווען גוירים...

ערשטע מאַדאַם: הייסט עס, האָבן מיר אַ צוואַג? צווייטע מאַדאַם: הייסט עס, אלץ איינס ווי אַ צוואַג?..

זלאַטע: אימירצעשעם, אימירצעשעם... ערשטע מאַדאַם: נו, אָף אונזערע קינדערשע סימכעס, האָט אייך אַ גוטן טאָג!

צווייטע מאַדאַם: האַט אייך אַ גוטן! זלאַטע (באגלייט זיי): אַ גוט יאָר, אַ גוט יאָר, גייט גע-זונטערהייט! (קערט זיך, אום צוריק אין שטוב) באַ לייטן וואַלט טאַקע אַ נאַכעס געווען... (זיפצט. וואָרפט אַ בליק אָף מירלס צימער).

מירל: (שטעקט אַרויס דעם קאָפּ): ווער איז דאָ געווען? בער (אין טיר) ווער איז דאָ געווען?

זלאַטע (מיט פאַרדרוס): קיינער נישט, קיינער נישט!.. ווייבער! פאַרופן אָף שאַבעס!.. אין קיך אַריין פאַרופן!..

(מירל ווערט נישט. פאַרהאַקט איר טיר). בער: פאַרופן?.. אדראַבע... האַסטו כאַטש געגעבן אַ שיינע נעדאווע?

זלאַטע (פילט זיך שולדיק): גאָר נישט איינגעפאַלן... בער: אַי, אידענע, אידענע!.. קומען אַ פאַר שיינע באַלע-באַסטעס, גיבן דיר אַפּ קאוועד, דאָרף מען געבן אַ געהעריקע נעדאווע!.. ווי זשע אנדערש?..

זלאַטע: מע וועט קענען פאַריכטן... אַ נעדאווע וועט מען אלעמאַל צונעמען...

בער (גייט צו צום טיר. רעדט שטיל): זאָג מיר אַקארשט, זלאַטע, דו ביזט דאָך עפעס אַ מאַמע, וואָס איז מיט מירלען?..

ביילע (פאַרציטערט) וואָס זאָל זיין מיט מירלען? בער: אַט איז איצט אדאָלף געקומען...

זלאַטע: אזא יאָר אָף מיר סאַהאַ אַ קינד!.. אויסגעשטודירט אלע אַוניווערויטעטן!..

בער (שמיכלט): נו, און אונזער באסיעכידע, וואס זאגט זי?
זלאטע: וואס זאל זי זאגן?.. דו זעסט דאך, מע רעדט, מע
פארבריינגט...

בער: מע רעדט... אז א קאוואלער געפעלט — דו האסט
שוין א פאנים פארגעסן? — פארקוקט מען זיך מער אין א שפי-
געלע, מע טשעפעט אן אף זיך אזא שמאטע, אזא שמאטע, כע-כע.
זלאטע (פארלעגן): אונזער מירעלע... זי איז פארטאן...
נאר אין אירע ביכלעך איז זי פארטאן... (צושמיכלט זיך) אף
א קאפטעלע זיך גענומען, עכט רויטע זייד!..

בער: זעסטו?.. עכט רויטע!..
מירל (אין טיר): אדאלף איז דא?
בער: דא! דא! קום נאר אהער, טאכטער?
מירל: ניטא קיין צייט! אדאלף! אדאלף!
אדאלף (אין טיר): איך גיי! (גייט אוועק צו מירלען אין
צימער).

בער (לאכט): ניטא קיין צייט! צאלונגען!..
(פויזע).

באסיע (אין טיר): באלעבאס, מע פרעגט צו אייך!..
בער: הייס אריינגיין!
בענדעט (בלייבט שטיין בא דער טיר): גוט מארגן אייך,
באלעבאס, גוט מארגן, באלעבאסטע, מע האט אייך געלאזט רופן
אפן פאבריק!

זלאטע: אפן פאבריק? רופן? דו ביזט נאך גארניט געווען?
בער: עמיצער געקומען? מע ארבעט?
בענדעט: ע-ע-עס ליארעמט זיך! געחייסן אייך זאגן, איר
זאלט קומען אפן פאבריק! האט אייך א גוטן טאג! (אָפּ).
(מירל, נאך איר אדאלף, הינטער זיי מאקס).

מירל: וועמען האט מען גערופן? וואוהין?
בער: אפן פאבריק! מיך, דעם באלעבאס!.. עס ליארמט זיך!..
אפן פאבריק ליארמט זיך!.. (צו אדאלפן): דו גייסט?
אדאלף: איך?.. (קוקט פארלעגן אף מירלען) מיט אייך?..
גלייכער, איר זאלט אליין...

בער: (שטייף): אליין איז אליין! (אפ).
זלאטע (גייט אים נאך): הערסטו בערע, אט פאלג א מאל
א נאר, מימאנאפשעך, דאס הארץ איז טייערער... (גייט ארויס
נאך אים).

מירל: עס ליארמט זיך בא בער לעווינסאן אפן פאבריק!..
דער אוילאם כאלעמט ניט, איר הערט?..
אדאלף: יא.
מאקס: גיי איך אוועק? איך שיק אהער אין א שא ארום,
ניט שפעטער...

מירל: ווארט. (צו אדאלפן) איז מארגן וועגן דעם ערשטן
מאי?
אדאלף: דו רעכנסט טאקע אף א גרויסן אוילאם?
מירל: ביז 200 מאן.

אדאלף: אפילע 200? מע דארף זיך צוגרייטן... מיט מיין
אידיש איז ניט זייער גלאט...
מאקס: דאס איז פון די קליינע זאכן...
מירל: הייסט עס, ביז מארגן? (צו מאקסן): רעדט זיך צונויף
וואו צו טרעפן זיך.

אדאלף: איך וועל זיין דעם גאנצן טאג אין דערהיים...
מאקס (צו מירלען): אונטערוועגס? אפן בריקל, וואס פירט
צום וואלד?
מירל: גוט. 6 אזויגער?

מאקס: צו זעקס. (זעגנט זיך מיט א לייכטן נייג. גייט אוועק).
מירל: גייען מיר מיט דיר אונטער אין גארטן?..
אדאלף: דארטן מוז שוין גאר גרין זיין!..
(ביידע גייען אוועק).

זלאטע (קומט אריין): אלע זיך צוגאנגען?.. (עפנט מירלס
טיר) היינט גיי רייד מיט זיי!.. איך בין טאקע א נארישע אידענע!..
זאל איך בעסער ליגן זאגן... (כאפט זיך פארן קאפ) גווצלט, די
נשאמע ווערט צופלאצט!..
קליינע פויזע.

זלאטע: באסיע! באסיע!

באסיע?

זלאטע: וואס האסטו זיך דארטן באגראבן! פארוואס
קלייבסטו נישט צו פון טיש?.. פארוואס גרייסטו נישט צום טיש?..
באסיע: איר האט געהערט?.. באלעבאסטע, איר האט
געהייסן?

זלאטע: אין גלאק געדארפט געבן!..

באסיע: פון מיינטוועגן... שוין לאנג פארטיק... (קוקט זיך

אום) עס איז דאך קיינער נישטא?

זלאטע: קיינער נישטא...

(א שטיין פאלט דורך דורכן פענסטער עס צושיינט זיך איבערן

פאלאגע גלאז און דער שטיין פאלט אפן טיש).

זלאטע: אי!.. (שפרינגט אפ אף הינטער).

פארהאנג.

צווייטער אקט.

בא שלוימע דעם סטאליער אין שטוב.

א הילצערנער גרויסער טיש, באווארפן מיט לייוונט.
2 שטולן מיט קיסעלעך, עטלעכע ווייסע הילצערנע
ביינקלעך. בא א פענסטער א ניי-מאשין. אפן וואנט
מיט פארטיקע ארבעט, אן אלמער, א וואנט-זייגער,
דעם ווילנער-גאענס א בילד אין א שווארצער רעמל.
צוגעקלעפטע צום וואנט מאדעס פון א זשורנאל.

כאסיע (מעסט אויס א שטיק לייוונט ביים טיש): ביילקע!..

הא, בייליעצקע!.. שוין האלבער טאג!..

ביילקע (פון הינטער ווענטל): איך טו זיך אָן!.. פאראן

א גלעזל ציקאָריע?..

כאסיע: שוין אוואדע אפגעקילט!.. זינד ווען דער טאטע

איז אוועק!.. (מאכט שפענדלעך אף צו פאנאנדערלייגן פייער).

באסעווע (שטעקט אריין דעם קאפ אין אָפענעם פענסטער).

נו, וואס זאגט איר אף היינטיקע נאכט?.. זע, נאך גאָר נישט

געהייצט?.. בא מיר!.. איך!.. מיר האבן שוין אפגעגעסן א

פרישינקן אנבייסן!.. פיש, בולבע!.. די פינגער צולעקט!..

כאסיע: א נעם, וואס מיינער הערט נישט, וואלסט מיר גע-

מאכט א ביזו לעבן!..

באסעווע: א ביזו לעבן!.. ווי ווער עס פירט זיך!.. אָט

טרינקט מען בא אייך גאָר ציקאָריע!..

כאסיע: וואס מיינסטו, בא אונז אָן א ביסל פארווייסטע

ציקאָריע—כאַטש מיט א טראָפּן מילך!—איז מען טאקע האַלבע מענטשן!..

באַסעווע: אָט זעט איר!.. שאַ, און וואָס קלערט איר מאכן אף וואַרמעס?..

(מע קלאַפט אין וואַנט).

באַסעווע: אַ, א קלאָג צו מיר ניט!.. (ווערט ניט).
ביילקע (פון הינטער ווענטל): שוין אויסגעמישט דיינע טעפלעך?

כאַסיע: אַפילע איבערגעציילט די גרופּן אויך...
ביילקע: וואָס האָט זי עפעס געזאָגט ביי נאַכט?
כאַסיע: ווער ווייס זי?.. הויבט אן פון בוידעם און ענדיקט מיט פאַליצע!..

ביילקע (וואשט זיך) וועט דאָס היינט מיינער כאַפּן א ניכפע!..

כאַסיע: אַוואַדע דאַרף מען זיך ניט פאַרשפּעטיקן... (קוקט אַפּן זייגער) מע דאַרף קומען צו דער צייט.

ביילקע: צו דער צייט!.. און ווער האט דאס אן ערעך איינגעשטעלט די צייט?.. אפולע בא מיר זיך געפרעגט?

(טרינקט ציקאָריע און בייסט צו צו קליינע שטיקעלעך צוקער).
כאַסיע: דו וועסט שוין אַלע מאָל קריגן, וואס צו זאָגן.

בא איר זיך געדאַרפט פרעגן...
באַסעווע (אין פענסטער): האָט איר אַפּאַנים גאָר פאַר-שלאַפּן דעם גאנצן טאַראַראַם?.. א שיינע מאיסע!.. מיר האָבן דאָך א נאַכט ניט געשלאַפּן?..

כאַסיע: וואס, עמיצן באגאנוועט?.. א סרייפּע?..
באַסעווע: א סרייפּע!.. (קוקט זיך אום) אן אַביסק!..

און ווייסט איר טאקע בא וועמען?.. טאקע ווידער בא בארוך-נאטעס בענאק!..

ביילקע: בא?.. יאשען?.. וויי?..

באַסעווע: האט זיך דאס דארטן אפגעטאן!.. (פארקוועטשט די ליפּן, מאכט מיטן קאפּ). מיינער, איז דאך א טשעקאווער?..

שטופט ער זיך!.. שטופט ער זיך צום פענסטער!.. האט ער

טאקע געקראגן דעם עמעסן נעעריק... א קלייניקייט!.. א גאס מיט פאליציע!.. אין גאס איז געווארן ליכטיק פון זייערע זיל-בערנע קנעפלאך...

כאַסיע: אפינסטערניש צו מיר!.. וויי?
באַסעווע: וואס פארשטייט איר ניט? „וואוהין שפארסטו זיך?!" „וועלכער שעד טראגט זיך?!" מיינער שטאמלט—פון

א כאסענע... איר האט געהערט?.. פון א כאסענע!.. א היילעך פון א מענטשן?.. א פארשמירטער אין טייג און אין מעל!.. דאך

ערשט פון אויוון?.. האבן זיי זיך צולאכט ווי די ניט גוטע ניט דא געדאכט (שפייט אויס). סקריען מיט די וועלפישע ציין, טראג

זיך אפ פון דאנען פארפלוכטער זשידיגא!.. און געגעבן אזא שטורק, אז ער האט קוים צונויפגעקליבן די ביינער!.. א נעס!..

ביילקע: איז וואס דארטן געווען?..
(קוקט קרום).

באַסעווע: איך בין דארטן ניט געווען!.. (צו כאסיען).
יאשקען אוועקגעפירט...

ביילקע: וואס איז? וואס האט מען צו אים געהאט?
באַסעווע: גיי פרעג זיך ביי זיי!.. מיסטאמע פאר גוטע מאַסיים טויווים, זאל ער ניט קריכן, וואו מען דארף ניט... (ווערט

ניט).
כאַסיע: הערסט, ביילעצקע, הערסט?..

ביילקע: איך הער. האסט עפעס מיט זיך?
כאַסיע: אט ברויט, און אַ זעקסער. קויף, וואס דיין האַרץ געלוסט.

ביילקע: אהא, סארא לוסטע!.. ווער וועט דאס אופעסן!..
מאמע, מארגן דער ערשטער מאי, ניט דער!.. דער ארבעטער!..

כאַסיע: א געאולע אַף מיין קאָפּ, א נאדאן אן אַנגעגרייטער פאר דיר!

ביילקע: (לאכט). אוואדע א נאדאן... (אָפּ).
כאַסיע נעמט זיך צו דער אַרבעט, שניידט צו לייוונטן.

פויזע.

לייע, סאַרע-לייע און פרומע קומען אַריין, (אַלע אין וואַטשיילעס אף די קעפּ).

אַלע: גוט מאַרגן!.. (וואַרפן אַ בליק אַפן זייגער. נעמען זיך פאַר די נאָדלען, וואָס שטעקן באַ זיי אין די יאקלעך אפן בויזם). כאַסייע: זייט איר אויך אפּאַנים געוואָרן פון די שפּעטיקע?.. לייע: אין גאַנצן א פערטל שאַ... כאַסייע: היינט א פערטל שאַ, נעכטן א פערטל שאַ... מיילע... אַט פאַרוואַרפט די אַרבל... מע קומט באַלד נאָך דעם... ניטאָ אפּילע אַף אַ שפּול... לייע: זעט זשע אפּאַר גראַשן, וואָלטן טאקע ניט געשאדט... סאַרע-לייע: אז מע ווארט אף געלט, ארבעט זיך גאָר בעסער, אף מיין וואָרט!.. (ארבעטן). ציפקע (פארסאָפּעט): אַ, כאַסינקע!.. פארשפּעטיקט זיך?.. די מאמע ניט געזונט!..

כאַסייע: בא וועמען די מאמע, בא וועמען דער טאטע... מיילע... אט כאפּ זיך אריין אין קרעמל, נעם צען פונט בולבעס געלט, זאָג, וועל איך אליין צוטראגן... (ציפקע נעמט פון כאסייען דעם קאשיק): ווער דארף עפעס אין קרעמל?

לייע: קויף מיר פאר א קאפּיקע הערינג און פאר א פירער ברייט!.. סאַרע-לייע: און מיר פאר א גראַשן צוקער, און פאר א דרייערל א קוכן, א ציבעלע-קוכן!.. פרומע: נעם מיר אן איילקיכל, א פארברוינטן, הערסט?.. נא דיר א קאפּיקע!.. (אלע גיבן געלט. ציפקע אָפּ). פויזע.

סאַרע-לייע: (זעצט זיך צום מאשין, בייגט אָפּ אַ ווייס שטיקל לייוונט פעלבעלעך זינגט):

אי, ווי וועל איך קאנען לעבן, ווי וועל איך לעבן אף דער וועלט!.. אזא געטרייע ליבשאפט וועל איך ניט קענען בויען ניט פאר גוטס און ניט פאר געלט... (מאַכט אין מאַשין אן אָנסאָווע).

ס'וואָלט אַ פייער פאַרברענען די שטריק וואָס צונויפגעבונדן אונז ביידן!.. אַ העלישער פייער ס'וואָלט פאַרברענען, איידער מיר דאַרפן זיך שיידן... (שטעפט). פויזע.

פרומע (סטריגעוועט אפן טיש. אז סארע-לייע ענדיקט שטעפן, הערט זיך פרומעס שטילער געזאָנג). פון די לעצטע 2 שורעס: ...און בעטן בעט איך דין, מיין זיס לעבן, פארפירן זאלסטו מיך ניט!.. (2 מאָל).

און ווען דו וועסט מיך פאַרפירן, וועט דאָך אונז ביידן זיין שלעכט... און אז גאָט וועט באַצאָלן פאַר אונזער פאַלשע ליבע, וועט ער דאָך זיין גערעכט...

לייע: אי לידער, שוין איינמאָל לידער!.. סאַרע-לייע: זע—זע, סארא מינע!.. אין וועלכן קלאס גייסטו?.. עפשער וועסטו זינגען פראנצויזישע?.. לייע: כאכאמעס!.. (ארבעטן).

לייע: אַי ווען איך וואָלט וויסן!.. ווען איר וואָלט וויסן!.. (קוקט זיך אום) אייך עפעס דערציילן!..

סאַרע-לייע: זאָל איך שטום ווערן!.. פרומע: זאָל איך ניט קומען א לעבעדיקע אהיים, אויב איך וועל עמיצן א וואָרט זאָגן...

לייע (געהיימניס פול): בין איך דאָס נעכטן געווען?.. סאַרע-לייע: געווען!.. וואו ביזטו געווען? פרומע: זע, צי ניט די אצאָמעס, זע. (רוקן זיך נאענט צו צו לייען).

לייע: אי, האָט מען דאָרטן גערעדט!.. סאַרע-לייע: גערעדט!.. האָסט גאָר ניט מוירע געהאַט?.. פרומע: ווער האָט דין גענומען? לייע (מיט פאראכטונג) אָט!.. אזא זאך פרעגט מען ניט!.. האָט מען דאָס דאָרטן גערעדט!.. פרומע: איז וואָס האָט מען גערעדט?..

לייַע: אָי, אָי, ווען זי וואָלט דאָס וויסן!... (וואַרפט א בליק אַף ציפּקען) ציפּקע, בריינג א ביסל וואַסער!...
(ציפּקע גייט אומגערן ארויס. גייענדיק קוקט זיך אום אהינטער).

לייַע: איר אייגענע בייליעצקע! האָט זי גערעדט!...
פרומע: בייליעצקע!

סאַרע-לייַע: בייליעצקע!...

ציפּקע: (טראָגט א קענדל וואַסער) נו, שוין אָפּגעשושקעט זיך?
לייַע: א, דו קליינער וואָרים דו!... מישן זיך?... שווייג, אז מען טשעפעט דיך ניט! ...

(ארבעטן)

לייַע: (זינגט אונטערן נאָז):

אין די גאַסן

צו די מאַסן א.א.וו.

(אלע הערן זיך צו. ארבעטן).

ביילקע: (מיט אַ פעקל גרינס אונטערן אָרים) וואו איז די מאַמע?

לייַע: אַפּאַנים אַרויסגעגאנגען...

ביילקע: (שטייט אַ וויילע) ווייסט איר מיידלעך, גייט אהיים, איך וועל דער מאַמען איבערגעבן...

(אלע קוקן זיך איבער)

ביילקע: מאָרגן דער ערשטער מאַי, געוויס וועט איר דאָך ניט ארבעטן?...

לייַע: (קוקט אַף די כאווערטעס) מ'איז דאָ געווען...

ביילקע: נו, קלייבט זיך צונויף!...

ציפּקע: איך אויך?... איך וועל צונויפנעמען דעם מיסט?...

ביילקע: (לאכט) דעם קאוועד, אויב דיר ווילט זיך זייער, קען איך דיר איבערלאָזן... נו, נעם פלינק, איך דארף צוקלייבן די שטוב...

(לייַע, סאַרע-לייַע, פרומע לייגן אוועק די ארבעט און גייען אוועק. ציפּקע נעמט זיך צום בעזים. ביילקע וואַרפט פון זיך אראָפּ די שיד).

ציפּקע: (קומט אריין פון הויף) איך גיי איצטער אוועק?...
(שטייט אַ וויילע. אָפּ).

כאַסיע: (קומט צוגיין) בייליעצקע?... זע, וואוהין זיינען דאָס אלע אנטרונען געוואָרן?
ביילקע: אַזוי ווי, דו ווייסט ניט! איך האָב זיי געהייסן גיין!...

כאַסיע: אלע בויזע כאַליימעס צו מיינע... געהייסן גיין?...
ביילקע: מאַמע, מאָרגן, דער ערשטער מאַי, דוכט זיך אליין אויך אן ארבעטערן געווען!... איך דאַרף די שטוב צוקלייבן!...
כאַסיע: און וואו זאָל איך דאָס מאָרגן, טאַכטערקע, נעמען אן ערעך אַף וואַרמעס?... אז איך קוק אויס די אויגן אַף א שטיקל ארבעט, ווי א גוטער איד אַף מאַשינאַכן!...

ביילקע: זיי ניט קיין נעבאָן!... וועסט נעמען. אָט נאָ דיר א רובל. גיי קויף איין, וועסט נאָך קריגן. איך מאַך טאקע אַף מאָרגן א גוטן וואַרמעס. זאָל דיר דוכטן ערעווי שאבעס...

כאַסיע: לעהאוודל!...

ביילקע: זאָל זיין לעהאוודל!... אָבער ארבעטן טאקע וועסט-טו מאָרגן ניט!... וועסט זיך אויסשלאָפן, אויסרוהען, אַף מיין וואָרט, מאמינקע...

כאַסיע: (נעמט דאָס געלט) אָט דו וועסט דאָך שטענדיק קריגן וואָס צו זאָגן!... (גייט אוועק אין מאַרק).

שלוימע: (קומט צוגיין מיט א זאַק געצייג אפן פלייצע) יאָמטעוו איז יאָמטעוו!...

ביילקע: (וואַשט איינגעבויגן צו דרערד די פאָדלאָגע) טאַטע?...

שלוימע: וואָס זשע, מאַמע? (לאכט).

ביילקע: מאָרגן יאָמטעוו?...

שלוימע: (קראַצט די פאטילניצע) אמאָל האָט מען אויך גערעדט...

ביילקע: (לאכט) גערעדט און דעררעדט זיך. (ארבעט) שלוימע: וואָלט געווען א פאָר גראַשן, וואָלט מען בא-דארט אריבערגיין אין באָד...

ביילקע: וועסטו אין דערהיים!... בריינגען דיר וואסער?
 שלוימע: בריינגען!... באגרעס מיינע!... אזוי ווי אליין קען
 איך ניט... עפשער דיר עפעס העלפן?...

ביילקע: מען דארף ניט, מען דארף ניט!... (פוצט די שטוב.
 טשעפעט אן רויטע פאפירענע בלומען, א גרויסן פלאקאט פון
 איינימס פאבריק, צעשיט גרינס איבער דער פאדלאגע).
 שלוימע: שוואועס ווי איך בין א איד!...
 ביילקע: דער ארבעטער שוואועס!... עמעס, טאטע?...
 שלוימע: (זשמורעט זיך. שמייכלט). יאמטעווי אזי יאמטעווי...
 כאסיע: (קומט צוגיין) זע, מאמינקע מיינע, ניט צו דער-
 קענען די שטוב!... קיין בייזע אויג זאל איר נאך ניט שאדטן!...
 ביילעצקע, א געזונט זאל אריין אין דיינע גלידער!... נאכעס מיינע!...
 ביילקע: (לאכט).
 כאסיע: (צו שלוימען) אריינגיסן וועטשערע?
 שלוימע: וועטשערע איז וועטשערע...
 יאנקעל, מוישקע, פיי ווקע, (קומען אריין אלע מיט
 אמאל).
 יאנקעל: איי ביילקע, שיין איינמאל א ביילקע!...
 מוישקע: טאקע דער עמעסער יאמטעווי בא איר!...
 פיי ווקע: ביילקע!...

ביילקע: (לאכט) וואס זשע? (כאפט זיך אריין אהינטער
 ווענטל. פון דארטן): כעוורע, אלץ אפגעטאן?
 אלע: אפגעטאן!... און דו?.. געווען אף לעווינסאנס פאבריק?..
 ביילקע: איך?.. א בייזע איימע אף זיי ארופגעווארפן!.. זיי
 האבן זיך דארטן ניט ארומגעזען, ווי איך האב צעווארפן די
 בלעטלעך, אפגעזאגט וואס מען דארף, און בין נעלעם געווארן!..
 (אלע לאכן)
 פיי ווקע: און פארביסן האט ער אויך!..
 ביילקע: ווער?
 פיי ווקע: ער אליין, דער עקספלאטאטער!.. געקראגן מיט
 א שטיין אין פענסטער!

אלע: גוט גוט, זאל ער טאקע וויסן!..
 פויע.
 (ביילקע גייט ארויס פון הינטער ווענטל פיין איבערגעטאן. האלט
 אין די הענט עפעס פארוויקלט אין א ווייסע טיכעלע, זעצט זיך
 צום טיש. גייט אין שוים. אלע זעצן זיך ארום).
 ביילקע: די נאכט... יאשן ארעסטירט...
 אלע: מיר וויסן!..
 מיישקע: עך, ווען מע קען אים ארויסרייסן!..
 ביילקע: פוסטע דיבורים...
 יאנקל: ווען מיר האבן א ביסל געלט...
 פויע.
 ביילקע: דעם אוילעם איבערגעגעבן?
 אלע: איבערגעגעבן! מארגן!.. 6 א זייגער!
 ביילקע: איינער געקומען. א קאנספיראציע!.. וועט עפשער
 מארגן לייענען!..
 פויע.
 יאנקל: באגעגנט רייזלען. א גאנצע קענערקע געווארן. גייט
 אין ברילן...
 ביילקע: (לאכט) אה אינטעליגענטישע קריינק!..
 יאנקעל: לייענט רוסישע ביכער!.. זאגט, ארבעטער דארפן
 זיך אנטוויקלען, ארויפגיין אף א העכערע קולטורעלע שטופע...
 ביילקע: אי-אי-אי!.. א פאנים, אז דער טאטע פארדינט א
 פולע געלט, קען מען זיך שטופן העכער!.. (לאכט), עפשער שוין
 געכאפט א כאסן אן אינטעליגענטל?
 יאנקעל: פון דעסטוועגן איז זי טאקע אנגעלייענט...
 ביילקע: יאנקעל, וואס ווילסטו?.. אהער אדער אהין, וואק-
 לען זיך טויג ניט!..
 פיי ווקע: (דורך די ציין) אפאזיציע!
 ביילקע: (מיט פארדרוס) אזוי ווי עמיצער לאזט דיר ניט
 לייענען!.. האסט ניט קיין ביכלעך?.. (קוקט אף יאנקלען) דו האסט
 דאך קיין צייט ניט!.. אפריער דארפסטו דאך גאר אויסקעמפן א

פרייע שאַ פאר זיך!.. (לאַכט) אַט דערצייל, בעסער, ווען שטעלט
איר אוועק די סטאַטשקע?
יאַנקל: (לעבהאַפט) גאָר אין גיכן! די לעצטע פארוואַמלונגן,
ביילקע: (קוקט ווי א באַזיגערן)
(פויזע).

ביילקע: מאַמע, מאַך דעם סאַמאָוואַר!
כאַסיע: אַוואַדע, אַוואַדע! (נעמט אראָפּ פון אלמער דעם
סאַמאָוואַר). א מאַכט!..
(די באַכערס קוקן זיך צווישן זיך איבער. פייווקע טאַפּט אָן זיין
קעשענע, הייבט זיך אויף פון אַרט) באלד קום איך. (אַפּ).
ביילקע: (ארבעט, זינגט):

אין די גאַסן,

צו די מאַסן א. א. וו.

(מוישקע און יאַנקל צוגעבויגן העלפן אונטער).

(פויזע).

(פייווקע קומט אריין מיט פעקלעך, וואַרפט זיי ארוף אפן טיש,
נעמט ארויס פארשעמט א קליין פלעשל בראַנפן פון קעשענע
שטעלט אוועק אפן טיש)

ביילקע: גוטע געסט!.. מיט אייגענעם קיבעד!..

אלע: אייגענע!..

ביילקע: מאַמע גיב א מעסער!..

כאַסיע: (פארושמורעט) א פליישיקן צי א מילכיקן!

ביילקע: (לאַכט) א פאַרעוון!..

כאַסיע: ווייטער טרייף מאַכן?..

ביילקע: וועסטו אריינשטעקן אין דר'ערד!..

(אלע לאַכן)

כאַסיע: (טראָגט אריין פון ערגעץ א מעסער, ווישט אים

אַפּ אָן קלייד) א מעסער!..

ביילקע: אן אַנגעגרייטער פאר אונזער כעוורע!.. מאַמע,

דאָ איז דאָך ניטאָ קיין סאַלע?..

כאַסיע: קאַלבאַסע איז בעסער!..

פייווקע: עמעס קאַשערע, ווי איר זעט מיך א אידן!.. באַ
איוואַן דעם קאַלבאַסניק!.. (אלע לאַכן)

מיישקע: הייסט עס, וועלן מיר נעמען צו ביסעלעך? דער
ערשטער איר, רעב שלוימע!..

ביילקע: מאַמע, גיב דעם קעלישאק!

כאַסיע: נאט אייך א קעלישאק (דערלאַנגט)

מיישקע: (גיסט אָן) רעב שלוימע!

שלוימע: (רוקט זיך פאַמעלעך צום טיש) אַמאָליקע יאָרן

אויך געווען כעוורע!..

ביילקע: אַדראַבע, טאַטע, דערצייל, דו ביזט דאָך עפעס א

קעמפער געווען!..

(אלעמענס בליקן ווענדן זיך צו שלוימען)

שלוימע: געווען א מאָל א צייט!..

(מע טרינקט און מע פארבייסט מיט ברייט און ווארשט).

מיישקע: נו, און איר רעב שלוימע?

שלוימע: (ווינקט אין כאַסיעס זייט) הויב זיך אָן מיט א

אידענע!..

ביילקע: מאַמע, און דו? אַט איז דאָך קעז?..

כאַסיע: מייכל, מייכל!.. איך וועל טרינקען א גלאָז טיי!..

שלוימע: (רייבט זיך די הענט) יאָ!.. געווען א צייט!..

דער ארבעטער בלינד געווען!.. קיין איין איינציק זאַפּרעשצאַנע

לידל אף אידיש ניט געווען!.. אלץ רוסיש!..

ביילקע: אַט זינג אונז טאַקע טאַטינקע, געדיינקסט, אז

דו פלעגסט קומען א היים צו פאָרן?..

שלוימע: (שמייכלט) מע האָט געזונגען!.. וואַי!.. (ווישט

זיך אָפּ די וואַנצעס, פאַרריכט זיך די אַרבל. זינגט. (זינגענדיק,

מאַכט ער מיט די הענט, ווי ער וואַלט געהובלט):

Мы за свободу страдаем,
Мы за народ свой стоим!
И от цепей избавляем
Грудью и сердцем своим!..

Хоть нам погибнуть придется
В тюрьмах и шахтах сырых,
Дело всегда отзовется
На поколениях твоих!...

(אלע העלפן אונטער)

כאַסיע: (ציט שלוימען פארן אַרבל) דער הויף וועט זיך
נאָך צונויפלויפן!.. מער פעלט ניט!..
ביילקע: איז א טנאָאים!..
מיישקע: און איך בין דער כאָסן!..
יאַנקל: דער כאָסן בין איך!..
ביילקע: ניט דו, און ניט דו, דער כאָסן איז גאָר פייווקע!..
(אלע לאַכן)
(פויזע)

ביילקע: (גלייכט זיך אויס. עס פאַלט איר ארויס פון שוים
די ארבעט) געענדיקט!..
מיישקע: (כאַפט אונטער) א פאָנע!..
יאַנקל: איי ביילקע!..
פיי ווקע: ביילקע!
ביילקע: (מאַכט מיט דער פאָנע אין לופטן) כאַווייריס!..
כאַסיע: (גייט פאַמעלעך אונטער, זשמורעט זיך, לייענט
איבער פאר זיך די אויסגענייטע ווערטער. קוקט אף ביילקען
מיט ליבע).

כעוורע (כאַפט אונטער ביילקען אין דער הויף. רופט אויס):
נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!

(פאַרהאַנג)

III.

אין וואלד.

שיטערע בוימער; א לאַנקע, אן אוילאָם אַרבעטער,
מערסטנטייל, מיידלעך. אלע יאָמטעוודיק אָנגעטאָן,
מיט רויטע בענדלעך אָפן האַרצן, שטיפן איינער מיט
דעם צווייטן. א קרייזל ליגט אויסגעצויגן אָפן גראַז,
זינגט:

מיר ווערן געהאַסט און געטריבן,
מיר ווערן געפלאָגט און פארפלאָגט.
און אלעס דערפאַר ווייל מיר ליבן
דאָס אַרימע שמאַכטנדע פאַלק.
מיר ווערן געשאָסן, געהאַנגען
מע ראַבירט אונזער לעבן און רעכט,
דערפאַר ווייל מיר עמעס פאַרלאַנגען
און פרייהייט פאַר אַרימע קנעכט...

(דער ניגן פון «Замучен тяжелой неволею»)

מאַקס (קומט אָן): טאָוואַרישטשי, דא?.. ניין!.. מיר גייען
ווייטער!.. טיפער אַרוף!.. (צום אוילאָם) א פאַר פון אייך בלייבן
דאָ (צו איינעם און א צווייטן פון די אַרבעטער) איר פאַרבלייבט!..
איר ווייזט דעם אוילאָם דעם וועג!.. אהער!.. (ווייזט מיטן האַנט
אף רעכטס) אַרוף!.. אף דער גרויסער לאַנקע, באם ברעג טייך!..
(אלע הויבן זיך אָף)

מאַקס (צו די 2 אַרבעטער): שטייט איר דאָ דערווייל אָף
דער וואַך!.. (גייט אַוועק צוריק אין דער ריכטונג פון שטאָט).

(דער אוילאם גייט ארוף וואלד, זינגט):

Отречемся от старого мира
Оттряхнем его прах с наших ног,
Мы не любим золотого кумира
Ненавистен нам царский чертог!

און א. וו.

מיי שקע (קומט רעדט מיט דער וואך) וואו איז דער אוילאם?..
(הערט זיך צו) דארטן?.. איר האָט ניט געזען, ביילקע איז דאָ?..
ערשטער אַרבעטער: דו זאָלסט ניט וויסן?.. דוכט זיך...
מיי שקע: זאָל דיר זיך ניט דוכטן... (גייט ארוף וואלד).
ערשטער אַרבעטער: באַ מיישקן עפעס היינט די נאָז
אַראָפּגעלאָזן...

צווייטער אַרבעטער: ביילקע האָט אים אָנגעזאָלצן...
ערשטער אַרבעטער: ווי?..
צווייטער אַרבעטער: גייט אַרום מיט אַן אַנדערן...
(פאַרויכערט אַ פאַפּיראַס).

פּוֹיזע.

אַ כעוורע מיידלעך קומט אָן, רעדט זיך איבער מיט
דער וואך און גייען ארוף וואלד, זינגען מיטן מאָטיוו:

«Мой костер в тумане светит»
...דארטן אין ווינקל אין נאָסן קעלער,
האַרט באַ דר'ערד, אָף אַ ביסל שטריי,
ליגט אַן אַרבעטס מאַן אָף אַ ברוסט-פעלער,
ליגט און קרעכצעט א. וו.

(געלעכטער)

(גייען ארוף וואלד)

ערשטער אַרבעטער: כוואטסקע מיידלעך.
צווייטער אַרבעטער (קוקט נאָך די מיידלעך, רויכערט.
ביידע גייען אָפּ אַן אַ זייט, אָפּן סצענע זעען זיי זיך ניט).

פּוֹיזע.

(אַ כעוורע מיידלעך מיט באַכערס קומען אָן זינגענדיק):

דערום ברידער גיט זיך אַלע די הענט
און שווערט באַ דער פאָן ווי פלאַקער ברענט.

אַז מיר זיינען פראָלעטאַריאַט,
וואָס מע רופט אונז פראָסטער נאַראָד!..
די שווערע קייטן מוזן מיר צורייסן,
דעם יאָך דעם שווערן אַרונטער שמייסן,
און שרייען: נאַראָד וופּעריאָד!..

(די לעצטע פאָר שורעס כאַפּן אונטער אונטערגעקומע אַרבעטער
און אַלע גייען אוועק ארוף וואלד, פון וואַנען עס טראָגט זיך

אַ געזאַנג. מע זינגט די מאַרסעליעזע)
שטייט אָף, איר אונטערדריקטע מאַסן
און מאַכט פון שקלאַפּעריי אַן ענד!
לאָזט ניט מער קיין ליידקייטער פרעסן,
די פרוכט פון אויסגעקוועלטע הענט...
הערט איר ניט, ווי ס'רוישן שוין די וואַפּן
קעגן אונזערע ברידער אפּן גאַס?
זעהט איר דען ניט, ווי זיי ווערן בלאַס
פון וואוט די בלוטזייגער און פפאפּן
שטייט אָף, איר אַרבעטס לייט!
ערהויבט זיך מאַן פאַר מאַן
מאַרשירט מיט אונז אין אייניקייט
צום קאַמף מיט דעם טיראַן!..

(אַ פאָר מיידלעך קומען אָן)

איינע: האָב איך איר געגעבן אַן אַגיסאַציע!..
ניט מיינט, איר וועט אַלע מאָל קאַמאַנדעווען!..
אָף אייך וועט קומען אַ צייט!..

(גייען אוועק ארוף וואלד)

3 מיידלעך מיט אַ באַכער (קומען)

דער באַכער: ...דאָס איז דאָך קלאָר!.. די סטאַטשקע
קען מען נאָך דערווייל ניט שטעלן... אונזער קאַסע איז דערווייל...
(גייען אוועק ארוף וואלד)

2 באַכערס (קומען)

ערשטער באַכער: פון די קליינע באַלעבאַטעמלעך דאַרף
מען טאַקע פאַטער ווערן... וואָרום, וואָס דער וואַרשטאַט איז

גרעסער... (גייען אוועק ארום וואלד). א באכער מיט א מיידל (קומען).

דאס מיידל: ... קיין ריכטיקע פראלעטאריער זיינען מיר מיט דיר דערווייל נאך ניט... וואס ביזטו פאר א פראלעטאריער אז מארגן קענסטו א באלעבאס ווערן? דאס איז דאך ניט ענגלאנד, וואו דער ארבעטער אכזר די הענט...

(גייען ארום וואלד).

2 באכערס (קומען).

איינער: האסטו אים טאקע אזוי אפגעזאגט? עקספלאטא-טער?

צווייטער: וואס זשע, שעמען זיך? אי, ער האט מיר בא-וויזן די טיר... (גייען ארום וואלד).

מיישקע (פון וואלד): ביילקען דא געזען?

מיידלעך (קומען אן) ביילקען? געזען! געזען! דארטן! מיט איינעם!

מיישקע: מיט איינעם? שא, אט דאכט זיך גייט זי!...

(ביילקע מיט א כעוורע מיידלעך ארומגענומען. לאכן)

א מיידל: ביילקע! ביילקע!

ביילקע: זע, סארא סימכע אף זיי איז! וואס האט איר זיך צושטעלט?

מיישקע: מיר ווארטן אף דיר...

ביילקע: ניט קעדיי... מיר וואלטן אליין געטראפן דעם וועג...

מיישקע: (רופט אפ אן א זייט ביילקען) אלץ נאך ברויגען? פון נעכטן אן?

ביילקע: אט, ניט מאך זיך נאריש! כעוורע, קומט!...

(אלע גייען אוועק ארום וואלד)

פויזע.

עס קומען אלץ מיידלעך און באכערס, אלע מיט רויטע בענדלעך אפן הארצן. אין וואלד שטייט א געזאנג, מע זינגט:

Замучен тяжелой неволею...

א. א. וו.

אדאלף, מירל, מאקס (קומען).

אדאלף: ... און איך בלייב בא דאס מייניקע... ארבעטן, ארגאניזירן אן אפגעשטאנענע, אומבאוואוסטזיניקע מאסע? ניין!... אן אבסורד!... מיר וועלן דא אביסל אפרוהען? (זעצט זיך אף אן אפגעהאקטן בוים. מירל, מאקס לאזן זיך אראפ אפן גראז). מאקס (שמייכלט איראניש) ווי זשע? אפריער אנטוויקלען און דערנאך באפרייען? א צו אלטע מעטאד...

מירל: וואס הייסט, ניט באוואוסטזיניק? דער ארבעטער ווייס!... ער ווייס אלץ!... ער ווייס, אז ארבעטן פון אין דער פרי, ביז האלבע נאכט איז זייער ניט גוט, אז ווייניקער ארבעטן און מער באקומען איז גוט... אז פארייניקן זיך קעגן זיינע בלוט-זייגער די באלעבאטים דארף ער!... דאס זאגט אים אונטער זיין אינסטינקט! און מער דארף מען ניט דערווייל!... די ערשטע סטאטשקע וועט מער געבן, ווי 20 איבערגעלייענטע קניזשקעס!

אדאלף: דא אין רוסלאנד? וואו יעדער שריט, יעדער פרייער אטעם ווערט דערשטיקט? דו ביזט אזוי זיכער אין זיי?

דו ווייסט, וואס אן ארבעטער ערווארט פאר יעדן שפיי?

מירל: וואס דער ארבעטער קען פארלירן!... מער ניט ווי די קייטן!... די טורמע קען אים אמאל בעסער זיין, ווי די היים!...

(הויבט זיך אוף): קומט!...

אלע הויבן זיך אוף און גייען אוועק ארום וואלד.

ביילקע און יאנקל (גייען).

ביילקע: מע דארף מיט דעם מאכן א סאף...

יאנקל: וואס ווילסטו?

ביילקע: ניט דו און ניט מיישקע!... ביידע ניט!... פארשטייסט?

יאנקל (אראפגעלאזן דעם קאפ): ניטא דא וואס צו פארשטיין...

(קליינע פויזע).

יאנקל: ביילקע!...

ביילקע (אנטשלאסן): איך האב אן אנדערן!... שוין לאנג געוואלט זאגן!...

יאנקל: אדראבע, ווער פארגינט דיר ניט... אן אנדערן איז אן אנדערן...

ביילקע: איז אוואדע גוט!... און לאמיר זיין כאוויירים, ווי פריער!... (דערלאנגט אים די האנט).

יאנקל: ביילקע, כאוויירים אף אייביק ..
עס הערן זיך פון וואלד אויסרופן: זאל לעבן דער ארבעטער-
קלאס!..

ביילקע: קום!

יאנקל: גיי, איך קום באלד!

(ביילקע אָפּ).

מיישקע (קומט) געווען דוכט זיך דאָ ביילקע?

יאנקל: געווען — און ניטאָ... דו זוכסט זי?..

מיישקע: איך? ... ניין ... אזוי...

יאנקל: נו, קען איך דיר עפּשער א גערום איבערגעבן?..

מיישקע: זי האָט דיר פאר מיר עפעס איבערגעגעבן?..

יאנקל: פאר דיר צו פאר מיר...

מיישקע: עפעס מאַרנע רעדסטו?..

יאנקל: הער, מיישקע, גענוג!.. מיר ווייסן ביידע!.. איך

ווייס, אז דו, און דו ווייסט, אז איך ...

מיישקע: ווער לאָזט דיר ניט?..

יאנקל (לאכט ביטער): דו!.. אָבער איצטער ווייס איך שוין

א ביסעלע מער פון דיר...

מיישקע: איז דיר גוט...

יאנקל: גוט... ביילקע דארף אונז ביידן אף קלאָגן... מיר

זיינען אירע טרייע כאוויירים... פאַר דיר וועט זי גיין אין פייער,

דעם קאַפּ אוועקלייגן!.. (קוקט אין א זייט) ביילקע האָט אן אנדערן...
(קליינע פויזע).

מיישקע: האָט ביילקע טאקע אזוי געזאָגט?..

יאנקל (אופגערעגט): וואס, ווילסטו נאָך א מאָל הערן?..

דו ליגסט איר אפילע אין דער לינקער פייע אויך ניט! שא, אט

גייט זי אליין!.. (פאררויכערט א פאַפּיראַס).

ביילקע (קומט): וואָס האָט איר זיך דאָ פאַרקליבן? מע איז

דאָך שוין געקומען!.. (צו מיישקע) מיישקע, פארגעס!.. (צו ביידן)

קומט!..

(אלע גייען אוועק).

אין וואלד זינגט מען: אין די גאַסן, צו די מאַסן ... א. א. וו.

(שטיל. עס הערט זיך א קרעפטיקע שטים):

כאוויירים!.. מיר פייערן היינט דעם ערשטן מאי!.. דעם יאמ-

טעוו פון אלע אַרבעטער אין דער גאַנצער וועלט!.. וואָס זשע

איז דאָס פאַר א יאָמטעוו?.. דאָס איז אן אנוואָג פון אונזערע

ברידער, פון דעם גרויסן ארבעטער-קלאָס, דעם אלוועלטלעכן

פראָלעטאַריאַט, אז מיר זיינען ניט אליין!.. אז מיר אלע זיינען

קינדער, פון איין טאַטן און מאמען!.. דאָס איז אן אנוואָג פון

אונזער גרויסער באפרייאונג!.. פארוואָס זשע קלייבן מיר זיך גע-

גאנוועטערהייט אין די וועלדער?.. פארוואָס מאַרשירן מיר ניט

איבער די גאַסן מיט לידער?.. פארוואָס פלאטערן ניט אונזערע

פאָנעס?.. וואו איז אונזער מוזיק?.. אונזער לוסטיקע יוגנט מיט

בלומען-קרענץ אף די קעפּ?..

קליינע פויזע.

כאוויירים!..

(אין דער צייט באווייזן זיך אפן לאנקע צוויי אומבאקאַנטע).

ערשטער אומבאקאַנטער (אין זיך): קאנאליעס!..

צווייטער אומבאקאַנטער: (הויבט אף א רויטן בענדל

פון דער ערד) דו זעסט?

ערשטער: שש... מיר האָבן זיי געפאַקט... (טרעטן אפּ אף

הינטער און ווערן ניט אין די בוימער. עס ווייזט זיך רעכטס פון

סצענע צווישן די בוימער א פאָליציאַנט).

א שטים: אַי!..

שטימען: פאָליציע!.. כאוויירים!.. מיר זיינען ארומגערינגלט!..

(א מיידלשער געוויין. געשרייען): כאוויירים!.. רואיק!..

(עס ווייזן זיך מיידלעך און באַכערס מיט צעוואָרפענע האָר, אָן

היטלען. לאָזן זיך אין פאַניק לויפן).

אַ מיידל: אַי אַ קלאָג צו מיין קאַפּ, וואי זאָל איך זיך

אהינטאַן!..

אַ באַכער: אָט דאָ איז מיין טויט!.. (לויפט).

נאָך אַ באַכער: וואַרפט אַרויס אַלץ פון די קעשענעס!..

(לויפט).

(עס הערט זיך אַ דויערנדיקער פייפן, האַרטע שטימען): שטייט!!!

שרעקלעכע געשרייען, געוויין. שטיל. א קרעכץ פון ערגעץ ווייט.
אפן לאַנקע באַווייזן זיך אַרעסטירטע, אַדאַלף, מירל, מאַקס און
אַנדערע. מירל איז בלאַס, קוקט אָף אַלעמען, שמייכלט. מע פירט
זיי אַוועק אין שטאַט. עס פינסטערט. צושראַקענע באַווייזן זיך
פון וואַלד אַרבעטער. איינציקווייז דורך די בוימער, קוקן זיך אום,
אן ווערטער גייען אַוועק אין שטאַט. עס הערן זיך קרעכצן.

נ א כ ט

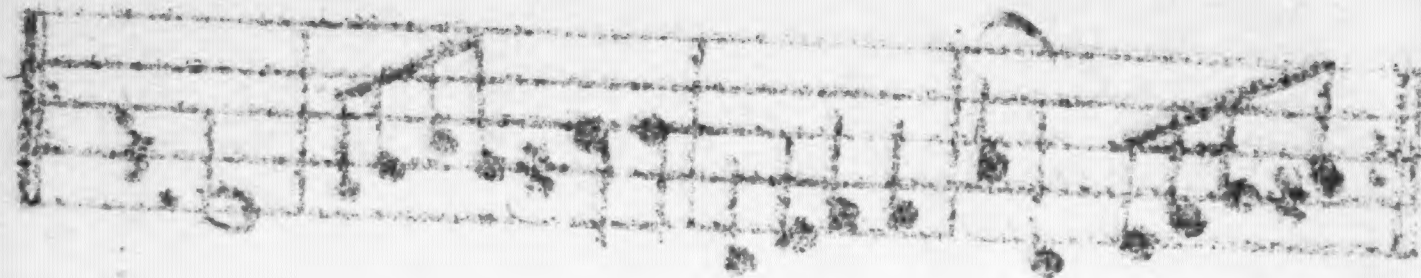
מיישקע און יאַנקל טראָגן אַרויס פון וואַלד ביילקען א פאַר-
וואונדעטע.

מיישקע: שטאַרק זיך, ביילעצקע, נישקאַשע.
יאַנקל: שפאַר זיך אָן אָן מיר, וועט דיר זיין גרינגער...
ביילקע: אי... איך האָב ניט קיין קרעפטן... לאזט מיר
אראפ... איך וועל אפרוען... אי... (ווייזט אפן קאַפ).
(מיישקע און יאַנקל לאָזן אראפ ביילקען אף דער ערד).
ביילקע: (נעמט ארויס פון בוים די רויטע אויסגענייטע
פאַנע).

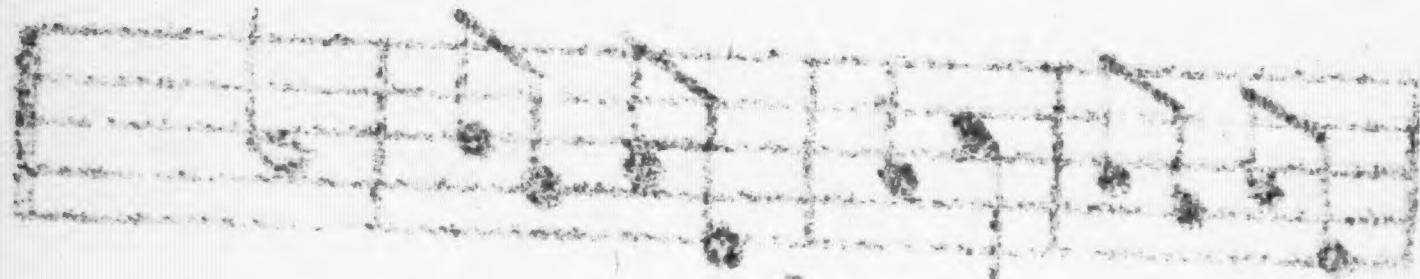
מיישקע: פארבינדן דיר דעם קאַפ?
ביילקע: (שאקלט צו מיטן קאַפ) באהאלטן... פון די מער-
דער... אלעמען צו הייריקט...
מיישקע (נעמט די פאַנע און פארבינט ביילקעס קאַפ): קיי-
נעם ניט, ביילינקע, נישקאַשע, דו וועסט נאָך געזונט זיין...
ביילקע: מיישקע... יאַנקל... נאט אייך מיין האַנט...
יאַנקל: דו וועסט זען, מיר וועלן נאָך קעמפן, דו וועסט זען...
מיישקע: מיר וועלן נעקאַמע נעמען!...
(א בליץ שניידט רורך דעם וואלד).

(פארהאנג)

N1

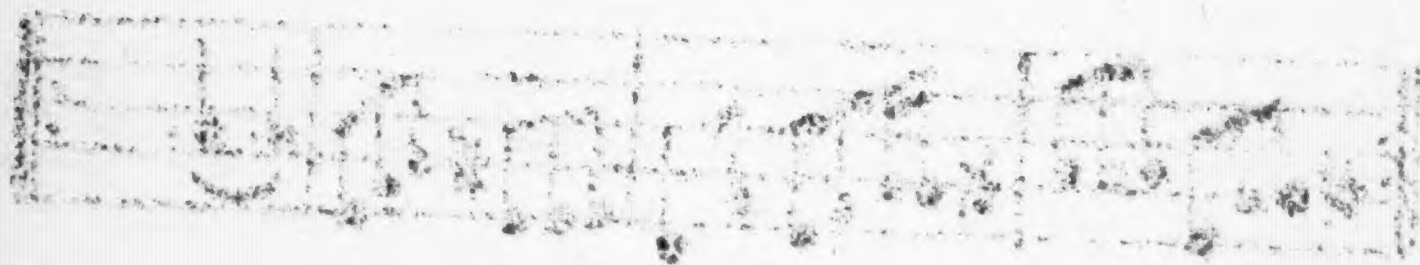
N2

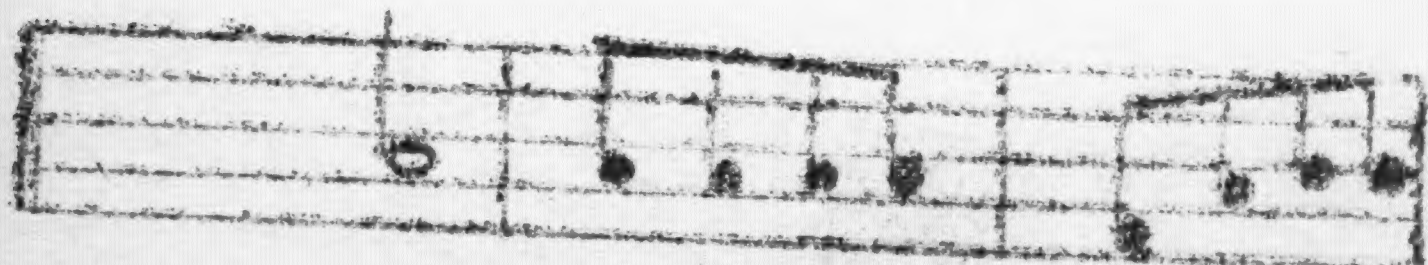
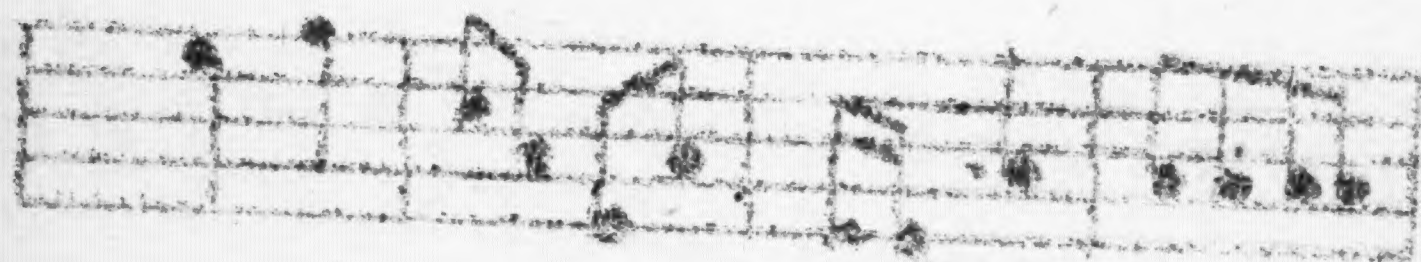
N3

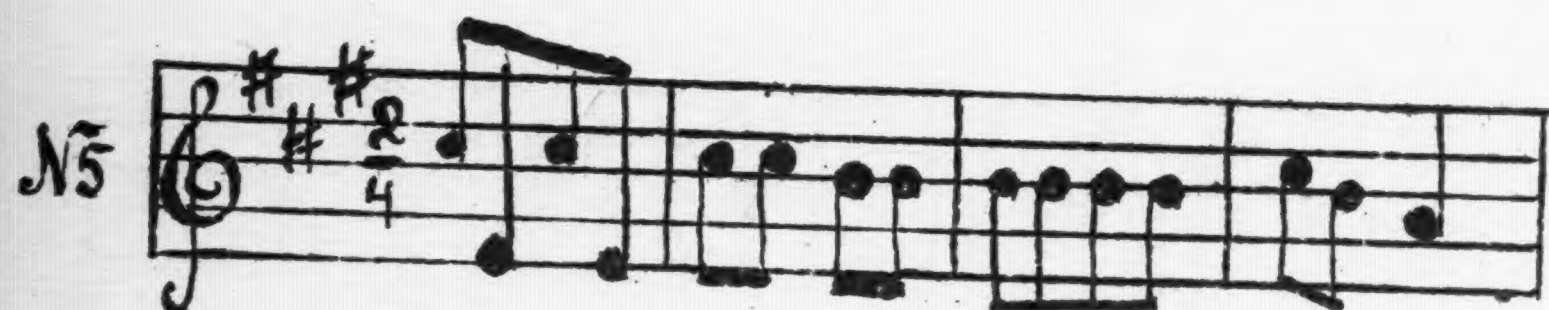
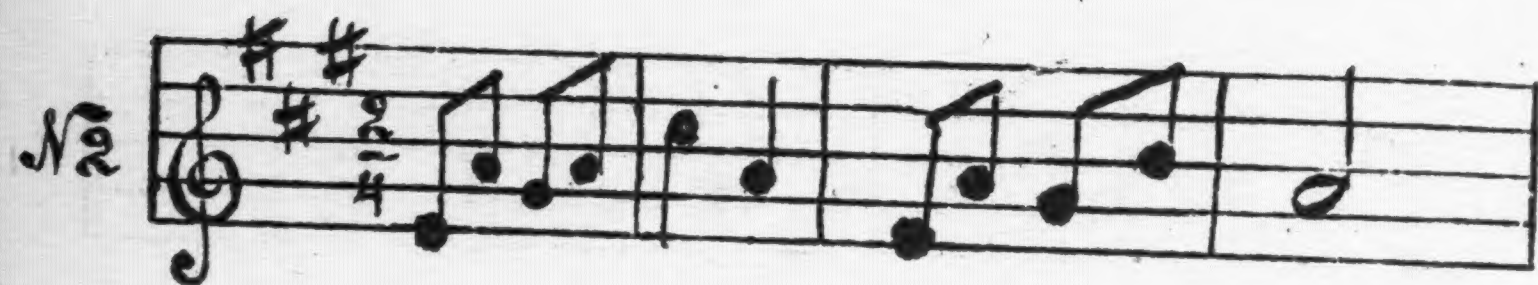
N4

N5

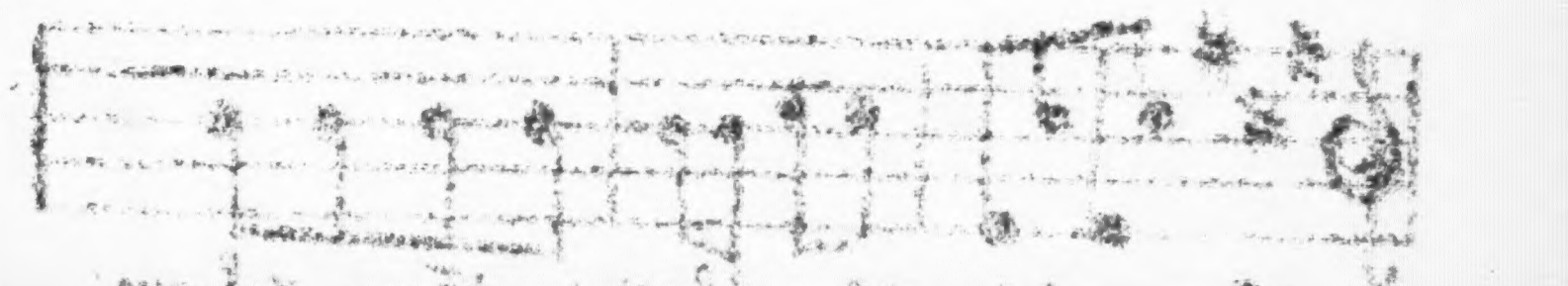
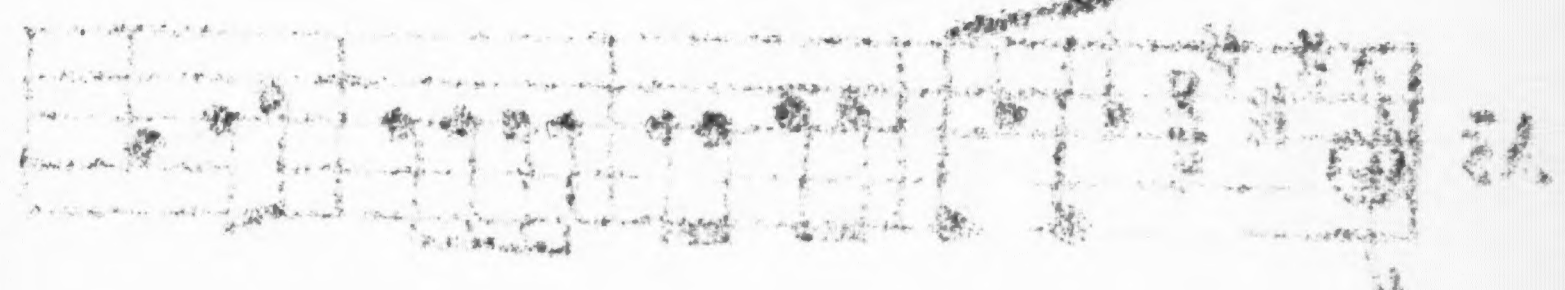
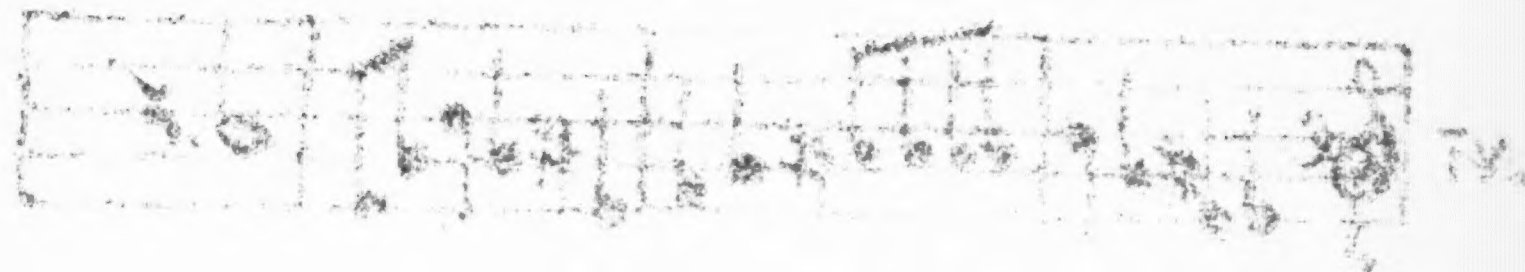
מירל - אַדאַלף, מאַקס - אַדאַלף

N1 - דאק; N2 - פאק; N3 - - דאק; N4 - פאק; N5 - דאק

N4 - פאק; N5 - דאק

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a title or a signature, which is difficult to decipher due to fading.

אויסשליסליכער פארקויף אין ביכער-לאגער
פון דער וויסרוסלענדישער אפטיילונג
„שול אין בוך“, מינסק, לענינס-גאס, 21.